

Milenci

Na jižních domcích, na domcích z kamene
jsme viděli věnečky květin růst,
hlavu jsi složila tak blízko vedle mne,
ústa máš blízko, tak blízko mých úst.

Měsíční paprsek dnes příliš velký je,
by naším objetím moh proplést svůj vlas,
však celý svět bez mezí dnes dosti malý je,
aby moh ležeti uprostřed nás.

Na srdci milenců řve fabrik siréna,
do tiché noci polnice zní,
když ruka má za tebou odchází, milená,
sta věcí hranatých tiskne se k ní.

Sta věcí hranatých z krve a kamení,
sta bludných balvanů, v něž zaklet je květ.
Věříš, že pěst má je ve věnce promění?
Počkáš, — až s tebou obejmú svět?

5

Stojím u hrobu Jiřího Wolкера a myslím na to, co napíšu do svého úplně prvního úvodníku v životě. Vedle mě stojí Víťa a předčítá básně, které psal člověk ležící někde dole pod námi. Kuba pokládá na hrob pírkó, které našel po cestě. Sam s Bárou se usmívají a jejich pohledy směřují kamsi do dále. Brk pírkó se zavrtává do sypké hlíny. Vojta se pohupuje na patách, ruce v kapsách a poslouchá verše. Obří stromy kolem nás si hrají s paprsky a jeden se rozpíjí na Anežčině tváři a barví jí blond vlasy do zlatova. Z Jindrový tváře neumím rozklíčovat nic. Tuším, že vstoupil do svého vlastního světa. Ačkoliv jsme sem na hřbitov přišli se smíchem, zdejší atmosféra nám zatajila dech a teď mlčky stojíme jeden vedle druhého. Už nejsme porotci, redaktoři nebo účastníci. Jsme lidské bytosti, které se spojují na téměř spirituální úrovni. Stojíme u hrobu Jiřího Wolкера a já už nemyslím na úvodník, myslím na to, co pro mě znamená, že tam můžu být.

Není to tak dávno, co naše kultura zažila obrovský restart. Někdo se mu přizpůsobil formátem do ruky, někdo se rozpadl a vsákl do půdy. Lidé opatrně vylézají ze svých ulit a zvykají si, že kultura je zpět. Tichý boj o její prostor v našem životě však zdaleka neskončil. Atmosféra Wolkrova Prostějova mi se svými zaplněnými židlemi a prozpíváními večery připomíná, že alespoň na jedné frontě máme stále navrch. Pořád je o čem hrát, pořád je o čem psát a všichni se sem máme pro co vracet.

Pro koho vracet. Letos jsem si ve své začátečnické nerozváženosti vymyslela rubriku s názvem Potkali se na Wolkráči. Chtěla jsem sbírat rozhovory s lidmi, kteří zde potkali někoho, kdo jim změnil život. Po pár krátkých rozhovorech přerušovaných zpíváním oblíbených písniček a přívaly panáků, jsem pochopila, že lidé našeho festivalu nemají čas si vzpomínat na všechny lidi, které zde potkali. Jsou tolik zaneprázdnění tvořením nových vztahů, ochutnáváním nového druhu alkoholu, po-

sloucháním nové písničky a cítěním nových pocitů. Kdo by jim to mohl vyčítat?

Možná jsem se ve své pedantnosti cítila provinile, že jsem nesplnila to, co jsem si na sebe sama vymyslela, ale vinu odnáší vítr a rozmazuje ji o náhrobní kameny. Sleduji jak její zbytky mizí a konečně se nadechnu. Všechno kamenné nechávám u hrobu a vycházím ze hřbitova. Najednou moje nohy nejsou ze železa a já vím, kam bude směřovat můj úvodník.

Cítím vděčnost, protože jsme se tu již po 67. setkali a jak řekl Vojta Bárta večer u piva v 27 „*Věřím, že Wolkrův Prostějov má tak tuhý kořínek, že nás nebude potřebovat.*“ Mohlo by se to zdát jako něco smutného, ale je v tom ukrytá veliká naděje. Naděje, že jsme součástí něčeho, co nás přeroste a bude dál měnit životy lidem, kteří přijdou po nás.

Pojďme si tedy dnešní poslední festivalový den užít a oslavit ho závěrečným večerem. Slibujeme vám zážitek, který zůstane v našich vzpomínkách navěky.

Darina Strnadová

Rozhovory s recitátory

2. kategorie

Kateřina Cepníková

Vratislav Kadlec: Liborovo autentické sobotní dopoledne

Čím je pro tebe zajímavá situace, o které recituješ? Na první pohled vypadá zcela banálně.

Pro mě je vtipný naprosto rozdílný pohled dvou osob (*Libora a jeho ženy; pozn. redakce*). Každá má pro své chování jiné motivace a obě jsou pro mě pochopitelné. Groteskní je ale jejich kombinace. Když spolu komunikují, je vidět, že to drhne a nemají pro sebe navzájem pochopení. Můj oblíbený moment je, když Liborova žena říká: „Kecáš. Potíš se. Vždyť to vidím.“ Podle mě to krásně vypovídá o tom, že ona si jede jen to svoje a odmítá připustit jeho interpretaci.

Vybíráš si často takovéto groteskní texty, nebo to byl, oproti textům, které běžně recituješ, výstřel úplně jiným směrem?

Já běžně nerecituji. Účastnila jsem se loni, ale předtím naposled asi ve třinácti. To byly samozřejmě úplně jiné výběry textů. Loni jsem měla také vtipný text, ale moc mi nesesl. Letos jsem podle mě narazila na text, který mi naopak naprosto seděl.

Co z něj dělá ten nejlepší text pro tebe?

Mně se líbí kombinace vyprávěče a dvou postav. Dokážu se vcítit do obou, ani jedna

pro mě není nepřírozená. Baví mě přecházení z role vyprávěče do postav, ta absurdita a citační princip vyprávěče na začátku.

Marie Indrová

Sylvia Plath/Jan Zábrana: Táto

Jaká byla tvá cesta k Sylvii Plath a co pro tebe její tvorba znamená?

Dostala jsem se k ní přes asi její nejklasičtější dílo *Pod skleněným zvonem* – to jsem četla několikrát. Vždycky mi byla blízká, protože píše o ženských tématech. Spousta autorů se zabývá tématem velkého smutku, u její tvorby mám ale pocit, že s tím bojuje. Možná bych si to dovolila srovnat s Kafkou. U něj je pro mě větší smíření a těžkost, kdežto u Plath vidím boj.

Jsou tyto pocity obsažené i v básni, kterou jsi recitovala? Smutek a boj?

Určitě ano. Je to popis vztahu otce s dcerou, jsou v něm velké hrůzy a smutky, ale končí to pro mě dobře, končí to vyrovnáním.

To je zajímavé. Text přece končí velice expresivní nádvávkou směřovanou právě k otci.

Pro mě je to smíření. Je to hajzl, já to vím, ale už to mám za sebou. Teď už jsem za tím vším, co se dělo.

Co je pro tebe hlavním klíčem k přednesu tohoto textu?

Asi to smíření. Na krajském kole se mi stalo, že text vyzněl velmi agresivně, protože jsem nedokázala najít nadhled a právě to smíření. Teď jsem si pořád říkala, že už je to za mnou.

Kryštof Kutílek

Helmut Heissenbütel/Josef Hiršal, Bohumila Grögerová: Kloboučník

Jak jsi se dostal k Heissenbütlovi?

Moje cesta vedla skrz moji tvorbu. V poslední době mě velice zajímá práce s jazykem a hra se slovem – v tom je Heissenbütel veliký experimentátor a šprýmař. Dostal jsem se k němu přes Ernsta Jandla, který podle mě pracuje podobně. Skrze něj jsem objevil Heissenbütle a zamiloval jsem se do něj, do jeho principu tvorby básní. Je to pro mě zajímavé i technicky, ale hlavně mají v textu skryté ty své metaforiky.

Možná i meta fórký.

Ano, přesně tak.

Ty tedy sám píšeš poezii. Je tvůj styl podobný tomu Heissenbütlovi?

Je to různé. Mě vždy zaujme nějaký autor a stane se pro mě inspirací. Vzrušuje mě, když mi u autora imponuje nějaký prvek, který se pak můžu pokusit aplikovat svým vlastním výrazem.

Je pro tebe jeho komika spíše slovní nebo situační?

Obě slova poměrně věrně vystihují jeho texty. Situační komika je zprostředkovaná slovní hříčkou.

Jak jsi se vypořádal s na první pohled neslučitelností názvu básně a jejím obsahem?

To pro mě byla velká otázka, proč se báseň jmenuje *Kloboučník*. Nechávám se nést jeho mystifikací, mám pocit, že dodnes vlastně nevím, co kloboučník pro autora znamená.

A co znamená pro tebe?

Mně to navozuje setkání. Možná si představím kloboučníka jako toho mystifikátora. Možná je tím kloboučníkem sám subjekt, který nám něco sděluje, možná se sám cítím jako kloboučník.

Jakub Kouba

Frederick Backman/Helena Matochová: Co jsem se od táty dozvěděl o Bohu a letištích

Co byl ten první impulz, díky kterému jsi sáhnul právě po tomto textu?

Mně se tam líbí ten obří oslí můstek. Začnu o něčem mluvit, pak mluvím o Bohu a až na konci se vrátím k tomu, o čem ten text pojednává. Prvotním impulsem byl vztah otce a syna, který v textu je. Ten je pro mě osobně velmi důležitý.

Text přináší mnoho témat: Bůh, válka, vztah otce a synem. Která linka je pro tebe nejvíce důležitá?

Pro mě je důležité téma války. Nejdůležitější část je pro mě, když říkám, že pokud nemůžeš postavit deset lidí vedle sebe a říct jim, aby nedělali něco, co jim pomůže,

ale ostatním uškodí, aniž by to skončilo debaklem, přestává za to moci Bůh.

V textu pracuješ s humorem. Jak se humor propojuje se závažností tématu?

Já nemám rád texty bez humoru. Myslím si, že i ve vážných tématech by měla být trocha humoru.

Kryštof Hrda

Jan Werich: František Šlápota

Jan Werich je vcelku známý autor. Proč má smysl si ho znovu vzít a recitovat?

Já mám k textu osobní vztah. Jako malí jsme měli cédéčko, kde sám Werich namluvil některé svoje texty, a tento byl jeden z našich oblíbených. Když jsem si před šesti lety vybíral text pro přednes, vzpomněl jsem si na něj a z toho cédéčka jsem si ho přepsal. Teď jsem se k němu znovu vrátil. Je to jednoduchý humor, není tam nic závažného, ale v něčem je mi blízká postava Šlápoty. Má rád řád a rozohní se, když ho něco rozhodí.

Znát text namluvený od někoho jiného je nesmírně těžká situace. Jakým procesem jsi musel projít, abys našel vlastní cestu?

Před těmi šesti lety jsem s tím měl velký problém. Werich tam má své typické intonace, například dětské zakazníky mluví hodně nosem. I teď mám tendenci ho v tom napodobovat. Ale snažil jsem se to víc rozebrat a nechat tomu čas. Když jsem se k textu letos vracel, napadaly mě další prostředky, které bych mohl použít, přidal jsem si tam gesta a snažil jsem se

to vystavět jiným způsobem.

Jak se za těch šest let proměnil tvůj přístup k textu?

Dřív jsem neměl osobní vztah k postavě Šlápoty.

V čem ti je blízký?

Má rád svůj řád, a když se podle něj postupuje, uklidňuje ho to. Užívá si, když může dělat práci, která má svůj rytmus a při které do sebe všechno zapadá. Uklidňuje ho to. V tom jsme si podobní. Mě také uklidňuje, když mám pořádek, a každá okolnost, která rozboří můj řád, mě rozhodí a cítím se pak podobně jako Šlápota.

Jozef Jiskra

Milan Nápravník: Obrat hrotu

Čím tě text oslovil?

Letos jsem si v četbě oblíbil české surrealistické autory a když jsem narazil na Nápravníka, naprosto mě uchvátil tím, jaké obrazy navozuje. Není tam jen funkce estetická, která u surrealistických básníků bývá výrazná, ale rozkrývá také mnoho významů a text je velice košatý. To mi učarovalo a proto jsem si ho vybral.

Báseň je plná obrazů. Jakou spojující linku jsi si v nich našel?

Mám tam samozřejmě příběh. Navíc jsem se ale snažil báseň rozřadit do pro mě vnitřně různorodých obrazů. V každém jsem se snažil navodit trochu jinou atmosféru, abych posluchače, na kterého se toho valí opravdu hodně, pomocí nálad vedl.

Jaké pocity máš s básní spojené?

Temnotu, bezmoc, rezignaci. Boj s větrnými mlýny, který představuje režim. Zároveň je ale třeba zdůraznit naději.

Je nějaký obraz, který pro tebe působí nejvíce esteticky, který je pro tebe nejsilnější?

Nejprve to pro mě byla první polovina básně, kde se lidé probouzí do nového dne a musí do práce. V poslední době je to ale naopak druhá polovina, kdy hrdina zápasí s režimem a obrací se do sebe, což vede k jeho zkáze. Tam jsem si našel nové významy, text s každou další interpretací znovu rozkrývám.

Pro mě při poslechu velice výrazný motiv prázdnoty, vyprázdnění.

Ano, ten člověk, který bojuje proti režimu a snaží se najít východisko z rutinní, šedavé situace, najednou nalézá prázdnotu a musí se obrátit do svého nitra a rezignovat na veškeré své tělesno i za cenu vlastní zkázy. Nicméně zakoření naději, možnost obratu hrotu proti režimu, zkrátka myšlenku, které se mohou chytnout ostatní lidé. Takže tam je východisko, byť za cenu jeho vlastního sebezničení.

Vilma Drahošová

Jan Těsnohlídek: Městské dívky prý líbají na ústa

Jak probíhal tvůj výběr textu?

Text jsem si vybírala kvůli přijímačkám na DAMU a JAMU a výběr trval dlouho. Stáhla jsem si asi šedesát různých knížek, všechny jsem je přečetla a hledala jsem přesně to, co chci. Když jsem poprvé četla tuto báseň, velice mě oslovila a zasáhla, asi i proto, že jsem ji vybírala

v době, kdy jsem se necítila úplně nejlépe, a ten text přesně korespondoval s mými pocity.

S jakými pocity máš text spojený?

Ztracení, úzkost, smutek, ale i agresivita, kterou ze sebe můžu pomocí textu dostat.

Jaký verš, pasáž, je pro tebe nejsilnější?

Pro mě je to, když říkám: „Zabij se!“ A potom také: „I děti mají na čele napsané zabij se.“ Je to pravdivé a smutné. Když vidím děti, jak jdou ze školy, jsou mnohem mladší než já a vypadají otráveně, je to smutné že mají problémy ve škole nebo doma a je jich strašně moc. Ten text to pro mě shrnuje.

Je v textu nějaké východisko, naděje?

Pro mě je to obraz s křeslem. Jen si sednu doma, uklidním se, dám si káféčko a nemusím přemýšlet nad tím, co se děje. Je to nějaká touha po vnitřním klidu.

Mikuláš Převrátíl

Ivan Wernisch: Goethe a Schiller na mořském břehu

Jsi Wernischův fanoušek?

Rozhodně jsem!

Proměňoval se během práce tvůj přístup k textu.

Upřímně, poprvé, když jsem ho viděl, jsem byl vyděšený. Ale po každém kole se text výrazně proměňoval, měnili jsme hlavně jednotlivá dějství, aby se od sebe lišila a byly tam jasné stříhy.

Proč ses tedy rozhodl na tex-

tu pracovat, když jsi z něj byl zděšený?

Byla to výzva, nic takového jsem nikdy nedělal. Bavilo mě prát se se scénickými poznámkami, se jmény postav na začátku replik a tak podobně. Bavila mě ta absurdita, která je pro Wernische specifická.

Absurdita je pro tebe tedy hlavním pilířem textu?

Snažím se držet tři roviny: postavy, režisér, který představuje drama, a já samotný, který kouká na ten text a dojde mu, že žádná pointa není.

Jak těžké je udržet tvou osobní rovinu, odstup a nadhled nad textem?

Je to obtížné. Jsou tam momenty, ve kterých se snažím svůj názor silně projevit. Je to například konec nebo jednotlivé scénické poznámky. Ale snažím se samozřejmě, abych si udržel nadhled po celou dobu přednesu.

Vít Marušák

Rozbory recitátorů 2. kat.

Rozbor recitátorů probíhal po pěti skupinách. Jelikož nás nebylo přítomno redaktorů pět, ale dva redaktori, přinášíme vybrané úryvky, které jsme zachytili.

Jan Anderle (JA), Martina Longinová (ML), Vít Roleček (VR), Aleš Vrzák (AV), Josef Kačmařík (JK)

Denisa Hortová, Erich Maria Remarque/Ivana Vizdalová – *Příběh Anetiny lásky* (úryvek z povídky)

Recitátorka na úvod mluvila o tom, že recitaci vystavěla z pozice přihlížející kamarádky.

AV: Dobře, ale tohle jsem tam já třeba neviděl. Ty sis zvolila na začátek jemné tempo a čekal jsem, čím se dostaneš do prvních obrazů. Později to už byly vnitřní úvahy. Když se začneš pohybovat po větách, co mají podobnou délku a znění, začne to celé splývat. Pokud máš stejný rytmus, přestane se soustředit na významy, ale podvědomě se začneme zaměřovat na formát a tempo. Měla bys zapojit větší proměnlivost, která se odvíjí od změny obsahu. Vem více citu do hry. On tam byl, avšak z pozice kamarádky, což tvořilo zbytečný odstup. Ptal jsem se sám sebe, proč nejsi citlivější. Vlož tam emoční proces, proměnlivost tempa a pohraj si s rytmem. Na konci jsem měl pocit, že jsem přišel o zásadní informaci. Ve mně musí po tvém přednesu zůstat něco silného, jenže nic takového se nestalo. Domnívám se, že by celému tvaru pomohlo, když budeš vyprávět za sebe, ne z pozice kamarádky, jelikož ona vnímá z jiné perspektivy. Posuň příběh do něčeho vyjímecného, co v nás zůstane bude ještě dlouho rezonovat.

Petra Vališová, Sylva Fischerová – *Montáž textů*

VR: Všechny tři texty se mi slily dohromady. Každý text dává zvlášť jasný smysl, jenže jak se to slilo, nevyzval jsem se. Nabízí se jiný druh práce s tempem. Když budeš takhle rozsekávat verše, já jako posluchač nemám šanci se v tom tvaru vyznat. Když budeš napojovat, bude vznikat rytmus a celý tvar se k sobě zhutní. Nejsi tolik konkrétní a jedeš jen po atmosféře a pocitu. Vznikla z toho intonační linie, pod kterou nic nebylo. Mě zajímá "peklo", jak ho vnímáš ty a cítit tvoji vlastní představu, což vyžaduje upřímnost vůči sobě. Když přejdeš do dalšího textu, aniž bys to dala znát, pointa předešlého textu se vytratí.

ML: Ty tři básně nám přišly nešťastně dramaturgicky pospojovány. Podle nás ses víc soustředila na jednotlivosti, nebo třeba jen verše, či dvojverše a možná posluchač by nemusel mít pocit, i když říkáš, že tam byl, že máš nějaký koncept. Je důležité soustředit se i na to, jaké téma nesou jednotlivé básně a jak vypracovat nějakou výstavbu a tam jsme měli pocit, že máš ještě rezervu. Jak třeba téma první básně přesahuje do básně druhé, která nese silné téma i sama o sobě a jak to třetí završuje a shrnuje v nějakou pointu. I přesto to nicméně emocionálně fungovalo velice silně a pěkně. Velice hezky pracuješ s tempem, se zaujetím, s přesahy, jsi šikovná a zaujatá recitátorka, to celkové téma je největší oříšek.

Aneta Mikušáková, Sylva Fischerová – *Říkejte mi*

AV: Za mě ten text k tobě pasoval. Má vzestupnou tendenci, což možná mohlo souviset s mírou tvojí trémy během recitace. Postupně se uvolňovala a měla jsi hezčí pauzy a tempo. Víc bych pracoval s vtipem a "tvou" naivitou u prvních básní. Když si před nás stoupneš a proneseš název, všichni ti naprosto uvěříme. Ta holka je opravdu kámoška a zábavná holka, jenže kluci koukají po jiných holkách, z čehož může plynout nějaká její vnitřní samota. Popřemýšlej o této lince.

Zuzana Simandlová, Wisława Szymborská/Vlasta Dvořáková – *Labyrint*

ML: Mám z výběru předlohy pocit, že je to o hledání sebe sama, místa v životě, analýza společnosti, anebo dění světa okolo tebe, jak ty tyto věci prožíváš, a to si myslím, že se ti dařilo. Výběr textu je výborný. Určitě je ale na čem pracovat. Labyrint nese nějaké poselství už názvem. Trochu nám to evokuje Komenského, trochu bloudíme ve světě, něčemu rozumíme, něčemu ne, něčím už jsme si prošli, někdy jsme svobodní, někdy nesvobodní – prostě témat je tam hodně. Stejně tak toho, o čem přemýšlet, co posluchači sdělí.

A přijde mi, že tomu trošičku chyběla výstavba, potřebovali bychom, abys nás někam pevněji a jasněji vedla. Ten text je sice o tápání, o tom, že jsme pořád na cestě a vlastně moc nevíme, co se se sebou, ale jako interpretka bys mohla přemýšlet nad nějakou pevnější výstavbou, přemýšlet nad tím, co je v tom textu pro

tebe více důležité a to si tím projevem více podpořit. Když se zaměřujeme jen na jednotlivosti, je to fajn, ale nakonec je třeba je složit jako puzzle, jako celek, jenž vypovídá o tématu, které je nosné.

Mohla bys více pracovat s rytmem, s dynamikou, tím, na co dáš větší akcent vypíchněš právě to, co je pro tebe důležité.

Srozumitelné to bylo, je to na velice dobré cestě, ale myslím, že by se to dalo ještě více dotáhnout, aby to bylo pro mě jako pro posluchače srozumitelnější.

Můžeš se zkusit zamyslet nad tím, jestli mluvíš k nějakému širšímu plénu, anebo k jednomu konkrétnímu člověku. Konkrétnost adresáta by mohla vybrousit tvé sdělení.

Vždy si cením, když jde člověk s kůží na trh a předvádí nám skutečné emoce. Někdy se člověk schová za ten příběh, ale když jde člověk komunikovat něco osobního, opravdu si toho vážím. To se nám tu dneska často dělo a ty jsi právě jedním z těchto příkladů.

Kryštof Hrda, Jan Werich – *František Šlápota*

JA: Pohybově je to naprosto dokonalé, máte perfektně zvnitřněno kde co je, takže nás berete do toho cukrářského krámu s sebou, my tam jsme s vámi.

Jindřich Sedláček, Erich Maria Remarque/Jan Scheinost – *Černý obelisk*

JK: Podle mě v textu je ještě něco pro tebe neprobádaného. Neměl jsem místy jasno, kam celý tvar vede. Osobně bych více stavěl na principu pronášení faktů a permanentního bytí v procesu promýšlení a fascinace. Pokus si vypěstovat vnitřní pocit experimentátora, kterého baví cokoli pozorovat.

To by mohlo, myslím si, celkovému vyznění hodně pomoci. Myšlenky a sdělení jsem vnímal, jenže s energií jsi byl dole. Věty jsi zbytečně dělil, zněly houpavě, což ti zabránilo sdělení. Když budeš napojovat, vznikne ti větší celek.

JA: Chce to najít prostředek, kterým to posluchači předáme tak, aby to bylo vtipné. Na začátku je to postavené na protimluvech, kontrastech, a to se nesmí moc uspěchat, aby si s tím i ten, kdo poslouchá, mohl hrát. Nemůžete to vyčrlit. Text není úplně pohodlný pro nějakou interpretaci, vy tím neřeknete víc než to, že vás to štve. Myslím, že zakopaný pes je ve výstavbě, je třeba najít si tam pevné body a těch se držet. Co vás žene k tomu, že to říkáte tak rychle? Vy jste na tom pracoval sám, někdy je fajn, když už je text hotový, říct to dvěma, třem lidem, posbírat si nějakou zpětnou vazbu, anebo se zkuste aspoň nahrát, abyste se na to mohl podívat a zanalyzovat si ten svůj výkon.

Jozef Jiskra, Milan Nápravník – *Obrat hrotu*

VR: Byl jsem tebou naprosto fascinovaný. Šlo vidět, že víš, o čem text je. Umíš nakládat s veršem a velmi dobře mluvíš. V polovině jsem zjistil, že nevnímám obsah textu, ale poslouchám tebe, jakým způsobem si pohráváš s formou. Znovu si řekni, kam nás chceš textem dovést. Mně se tam naprosto vytratilo téma.

ML: To je taky docela nakládačka, ten text, co sis vybral. Po formálně obsahové stránce velice náročný text. Já jej čtu tak, že hlavní nosné téma je tam politické. A to se ti podařilo mi předat. Určitě je potřeba tě pochválit za objevnou dramaturgii.

Jelikož v textu není interpunkce, je náročné rozčlenit jednotlivé myšlenky. To, jak nás vedeš jedním tahem všemi těmi myšlenkami, kterých je tam požehnaně, ti někdy podráží nohy. Někdy se ti daří lépe nám tu myšlenku předat a někdy hůře, ale obecně se ti spíše slévají dohromady a je to škoda. Doporučila bych ti projít si pečlivě ten text a rozhranit si myšlenky jednu podruhé. Vlastně doplnit si tu interpunkci, sám za sebe. Napiš si tam tečky.

Dostal ses do nějakého hajfu, tempa a ty obrazy jsou velice složité, když jedeš v takovém rytmu, je velice náročné uvnímat, co se nám snažíš říct.

A když už to jako diváci stihneme, nedostaneme prostor pro zpětnou vazbu. Abychom se nad tím zamysleli a přijali nějaký postoj k myšlenkám, které tam jsou. Pauza má svůj velký význam, my taky potřebujeme čas, aby v nás ty jednotlivé úvahy doznívaly.

Dařilo se ti vytvořit úžasnou, mimořádnou, zajímavou atmosféru, která je adekvátní předloze, jako interpret máš řadu dispozic, hlas, dikci, dokážeš zaujmout projevem, jsi přesvědčivý, v tématu které sis vybral, se orientuješ a umíš vtáhnout, ale jsi na nás náročný ve smyslu tempa a zpětné vazby.

Najdi si klíčová místa. Není všechno stejně důležité. Občas ses dostal do až takového akcentového kolovrátku, když nás text baví, začneme do toho najednou šlapat a to rozhodně škodí sdělení. Když všechno zdůrazňujeme, není důležité nic, takže se pak zase dostaneme do určité nepřehlednosti myšlenek.

Anna Dvořáková, Arnošt Lustig – *Modlitba pro Kateřinu Horowitzovou*

JK: S kolegy jsme se shodli, že jsi k nám byla hodně blízko a vyvíjela jsi tím na nás tlak.

Pokud jsi moc blízko, já jako posluchač ztrácím odstup. Příště buď opatrnější. Navrhuju, abys zvážila pracovat s trochu větší absurditou. Celý tvar musíš zhustit, poněvadž pokud budeš jednotlivé části rozkouskovávat, bude to celé stejné. Ty víš, co nám chceš sdělit, jen je potřeba více text kondenzovat, aby k nám mohl dojít.

Josef Čurda, Miroslav Holub
– *Oči*

ML: Miroslav Holub je velice zajímavý autor i svým příběhem i tvorbou, takže schvaluji výběr. Je fajn, že jsi nám ukázal, že lze zaujmout i výrazně kratším textem a že se s ním dá plodně v přednesu pracovat.

Myslím si, že rezervy tam ale jsou. Moc dobře víš, jak rozlišovat verše. Bylo mi jasné, proč sis ten text vybral, to téma hrozby současného světa je tam zřejmé, ale jako kdyby ses trochu bál jít do toho s větší odvahou, málo jsem z tebe cítila, že nás chceš varovat, přinutit k hlubšímu přemýšlení. V obsahové stránce by to chtělo ještě dotáhnout. Byla bych ráda, kdyby se mi podařilo tě přimět k větší odvaze a otevřenosti.

Rozumím tomu, když říkáš, že to vždy necháš plynout podle své aktuální nálady a celkové atmosféry, ale pak se ti může stát, že lavíruješ v tom sdělení. Vlastně si nejsem jistá, jestli je tento přístup přínosný pro diváka, který vyžaduje nějaké sdělení a chce to "co nejvíc hotové."

Nevěděla jsem, co ty máš za tím konkrétního za pocit, nebo za postoj, takže bych řekla, že se ti vlastně nepovedla pointa. Měla jsem pocit, že s jasností sdělení se ti dnes nevedlo úplně nejlíp.

Vojtěch Stanislav Hrabánek, James Thurber/Radoslav Nenadál – *O našem autu, které jsme museli tlačit*

JK: Ten text je dost problematický pro vlastní interpretaci. Je dost odbíhavý a nabízí hodně různých střípků. Podle mě není moc prostoru, kam to dál rozvíjet. Text na mě působí jako nějaká rodinná sága, se kterou se obtížně ztotožňuju, jelikož se konstantně odbíhá jinam a v úplném závěru se vracíme k začátku. Z dramaturgického hlediska se jedná o velký risk. Asi bych potřeboval vidět původní nevyškrtaný text, abych souvislosti a jejich návaznosti pochopil lépe. Rozumím tomu, že dnešní recitace pro tebe kvůli zdravotním indispozicím nebyla nejšťastnější, avšak zvolit si takový text mi nepřišlo nejvhodnější.

Edita Dušáková, Nicol Hochholczerová/Irena Steinerová – *Tenhle pokoj se nedá sníst*

AV: I když tvé interpretační prostředky byly minimalistického rázu, šlo cítit silnou emočnost. Celý zážitek na mě působil velice osobitě. Soustředěnost, s jakou jsi byla na jevišti, strhávala na tebe po celou dobu diváckou pozornost. Stále sis udržovala tajemnost, že nám je něco skryté. Ze způsobu, jakým sis nás vedla, bylo evidentní, že tvé vědomosti jsou enormní. Díky velice klidnému a stoickému interpretačnímu přístupu celý přednes jednoduše a plynule klouzal, přitom jsi mluvila o takové hrůze.

JA: Moc dobře jste nám podal vypravěče, který není schopný udržet myšlenku. To vám funguje. V závěru už je to ale moc, přejdete do takového tempa, že to neumluvíte, není vám úplně rozumět. Je

to závěr, je to bláznivé, je to celé nesmysl, ale nám i vám to musí znít logicky. Abych já jako posluchač pochopil, že je to nesmysl, musím tomu rozumět. Takhle bych mohl nabýt dojmu, že to smysl i má, ale já jsem ho jen nepobral. Já bych tam právě naopak zpomalil. Váš úkol jako interpreta je v tom nesmyslu pro nás nějaký smysl najít.

Mikuláš Převrátíl, Ivan Wernisch – *Goethe a Schiller na mořském břehu*

VR: Určitě jsi toho hodně slyšel od ostatních, tudíž budu rychlý. Chválím tě. Tvá mluvní vybavenost je naprosto super. Kvalitní výběr textu. Je evidentní, že o něm víš mnoho, jenže musíš svůj vnitřní chaos trochu pochyťat a zklidnit se.

Agáta Mašková, Klára Adamská – *Mým bohům*

VR: Máš pro mě naprosto jasnou strukturu. Precizně zvládnuté, funkční a líbilo se mi, s akým nadhledem jsi recitovala. Viditelně tě text baví a rozumíš mu. Dávej si větší pozor na svůj výraz, špulení úst a gesto krkem, který je jasná ukázka slabého sebevědomí. Neboj se přiznat svůj vztah k danému tématu.

ML: Agáto, ty tady tak dlouho čekáš, ale já ti nemám moc co říct. Protože ty jsi prostě byla dobrá. Já už tě slyšela dřív a jenom jsem se utvrdila v tom, že víš, co mi chceš říct, rozumíš tomu, co říkáš, je to objektivně dramaturgicky, moc se mi líbí tvůj přístup, s jakou lehkostí to říkáš, i když jde o vážné věci, dokážeš být ironická, mluvit o tom s nadhledem, to už jsou signály, že jsi vyspělá interpretky. Dokážeš i palčivější témata, nebo své osobní strachy pojímat s hu-

morem, je to pro nás srozumitelné, my jsme najednou teď a tady s tebou v tom tématu. Baví mě to, zajímá mě to, nenudí mě to. Dobře pracuješ s tempem, rytmem, pauzou. Děkuji.

Luisa Marie Marešová ,
Koláž z dopisů Mileny Jesenské a Franze Kafky – *Milena*

VR: Hezky dramaturgicky poskládané i v souvislosti s letošním Kafkaovým výročím. Jasně z celého tvaru vidím tvůj názor a co si myslíš. Bavilo mě, že jsi recitovala ve stylu "jen tak" a s určitou samozřejmostí, ale nebránil bych se tomu, kdybys přece jen trochu více šlápla do emocí, protože, co ti trochu stálo v cestě, jsi byla ty sama. Zkus si najít nový prostředek a vnitřní pochod. Děláš zvláštní povyjetí rukama, když jsi ve stresu a přepětí. Možná se neboj je pustit, to by ti mělo umožnit dělat větší gesta.

Milan Hábl, Kvido Lotrek

Temno Víta Rolečka

(Ne)ztraceno v překladu?

Seminář Stanislava Rubáše

Přicházím do místnosti, kde panuje neobvyklé ticho a klidná atmosféra. Je vidět, se zde pracuje s detaily a s precizností. Zároveň tu ale panuje přátelská a tvůrčí atmosféra. Vstupuji bez jakékoliv předchozí znalosti práce v semináři, nevím, jakou formu práce očekávat. To, co sleduji, ve mně probouzí řadu velmi podnětných otázek.

Stanislav Rubáš zapíná dataprojektor a přede mnou se objevují krátké anglické texty Shella Silversteina s autorskými překlady nebo spíše přebásněními z per, tužek a klávesnic účastníků semináře. Probíhá závěrečná ko-

rektura textů, aby mohly být odeslány do našeho zpravodaje – prý jen krátká, nakonec ale zabere hodinu a půl mravenčí práce, která je naplněna vtipem a smíchem. Fascinovane pozoruji, jaké detaily Rubáš se svými seminaristy řeší, jakou diskuzi dokáže vyvolat slabika navíc či pozměněný slovosled. Tu vychází přízvuk na nepřizvučné slovo, tu přebývá slabika, tady zase klopýtá rytmus. Nejde přitom o doslovné překlady. Seminaristé se snaží najít a zachytit duši textu. Je zřejmé, že diskuzím o tom, co je to vlastně překlad a jaká je jeho úloha, věnovali již mnoho času.

Velký důraz je kladen na název překladu. Pomocí něj vznikají nové, komické významy. Celý proces úprav a korektur je protkáán záchvaty smíchu. Na začátku i konci procesu se Rubáš obrací k autorovi: „Přečtete to teď nahlas.“ Hlasité čtení odkrývá báseň v jejím přirozeném stavu a pomáhá seminaristům odhalit nedokonalosti, které tiché čtení ukryje. Ostatně výsledek této práce můžete sami posoudit na stránkách našeho zpravodaje.

Texty jsou vytvořeny a má návštěva se přehupuje do své druhé poloviny. Seminaristům ale není dopřáno

oddechu. Ani ho nežadají. Na scénu přichází dva překlady Shakespearova Romea a Julie, konkrétně jejich první rozmluvy na plese. Stanislav Rubáš se chopí slova, představí situaci a hovoří o sonetové formě, kterou tento první rozhovor milenců má. Vyznání lásky verši, typické pro Shakespearovu dobu, můžeme sledovat v originále i v překladech E. A. Saudka a J. Joska. Mluví se o situaci, motivaci postav, o svádění.

Přichází na řadu srovnání překladů, kde mají hlavní slovo seminaristé. Tykají si nebo si vykají? Jak to proměňuje chápání postav? Každý

poznatek je zároveň vždy doprovázen slovy: „A jak je to v originále?“ Ne snad proto, abychom rozhodli, kdo je lepší. Spíše abychom pochopili posuny významů a motivaci jednotlivých překladatelů.

V kterém překladu je Julie emancipovanější? Kde zdrženlivější? Kde Romeo dobývá dvořením a kde se dvornost naopak vytrácí? Opět se na texty hledí velice detailně a s velkým důrazem na přesné porozumění jazyku a významům.

V této chvíli jsou účastníci vyzváni k pro mě nepředstavitelně těžkému úkolu, který ale přijímají s napros-

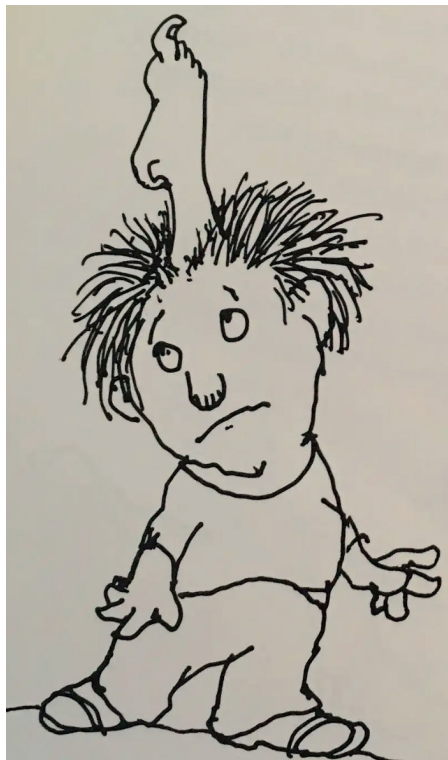
tou samozřejmostí: „Jak by to vypadalo dnes? Jděte za text a napište takovéto vyznání v dnešní době. Nemusíte dodržet formu sonetu, ani počet veršů.“

Jde stále ještě o překlad? Je překlad tvůrčí aktivitou, pro kterou je třeba umělce. Je tedy překlad samostatným druhem umění? Jak se ve výsledném tvaru prožívá tvůrčí osobnost umělce a překladatele? Zdá se mi, že pro překladatelskou dílnu Stanislava Rubáše jsou právě tyto otázky úhelným kamenem, který společně s účastníky ohledává.

Vít Marušák

Shel Silverstein v překladech účastníků překladatelské dílny WP

SHORT KID

They said I'd grow another foot
Before I reached the age of ten.
It's true, I grew another foot –
Guess *this* is what they meant.

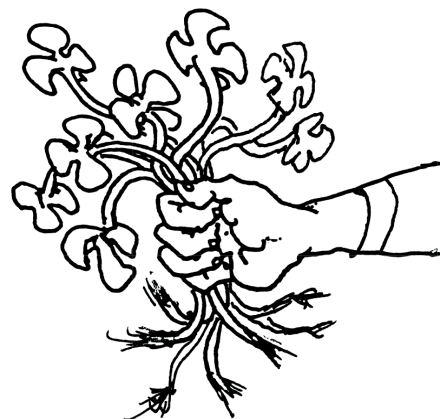
Výrostek

Říkali, růst než se zastaví
okolo dvaceti let,
ať dítě se na hlavu nestaví –
myslí to vážně? Co teď?!

přel. Lenka Čurdová Pravověrný Lokeťák

Aby mě pustili na řetízkáč,
přál jsem si od kouzelníka mít loket navíc.
Jo, kouzelník ten v anatomii je slabý,
a tak mi přičaroval extra nohu navrch hlavy.

přel. Ondřej Šulc Králová

RED FLOWERS FOR YOU

They could be poison ivy,
They might be poison oak,
But anyway, here's your bouquet!
Hey—can't you take a joke?

Otravný ctitel

Břečťan a náprstník červený,
trhal jsem celé i s kořeny,
do kytky přidal jsem lofoforu –
a ty se nesměješ tomu fóru?

přel. Lenka Čurdová
Řekni to květinou

Vonné konvalinky
chtěl jsem ti k svátku dát.
Tady máš kakost smrdutý...
Necítíš, jak tě mám rád?

přel. Ondřej Šulc Králová

Zasedlá

Má úča je jako posedlá,
zle na mě se dívá, když učí.
Je na mě prostě zasedlá.
Mý nohy z řitě jí trčí.

přel. Ondřej Šulc Králová

Životní poslání

Tahle teta vyhořela,
všechno už ji sere.
Tohle dítě hlídat měla –
má ho u prdele.

přel. Jana Machalíková

Kde jsůůů?

Paní Sůva, naše chůva
padlá je na makovici,
naše děti neuhlídá –
strká si je pod zadnici.

přel. Alice Knoblochová

THE SITTER

Mrs. McTwitter the baby-sitter,
I think she's a little bit crazy.
She thinks a baby-sitter's supposed
To sit upon the baby.

EARLY BIRD

Oh, if you're a bird, be an early bird
And catch the worm for your breakfast plate.
If you're a bird, be an early early bird—
But if you're a worm, sleep late.

Mému muži

Když jsi ptáče ranní,
kdekoho to zraní,
kéž by tvoje verva
nechala spát červa.

přel. Lenka Čurdová

Ranní mantra

Jsi-li pták, tak ráno bdi,
chyt' si svého červa.
Jsi-li červ, tak ráno spi,
ať nechytíš nerva.

přel. Jana Machalíková

Každému, co jeho jest

Jestli jsi pták, buď ptáče ranní,
vždyť víš, že nejdál doskáče,
však jsi-li červ, radši si přispi,
nečekej v hlíně na ptáče.

přel. Alice Knoblochová

Povídání o snídání

Jestli jsi ptáče, buď ptáčetem ranním,
červy si chytej ke snídání,
jestli jsi ptáče, buď ptáčetem ranním,
ty červe, trav rána spaním.

přel. Jiří Tilič

Snídaně

Jsi-li pták, buď ranní ptáče,
k snídání chyt' si žížalu,
jsi-li pták, buď ranní ptáče,
žížalo, vstávej pomalu.

přel. Iva Lubinová

MY SNEAKY COUSIN

She put in her clothes,
Then thought she'd get
A free bath here
At the launderette.
So round she goes now,
Flippity-flappy,
Lookin' clean –
But not too happy.

(U)mazaná sestřenice

Sestřenka svlékla se
a pak se rozhodla
do bubnu vmáchnout ležérně
a vykoupat se v prádelně.
A už se točí
buch a řach,
čistá, však z očí
kouká strach.

přel. Alice Knoblochová

SCALE

If I could only see the scale,
I'm sure that it would state
That I've lost ounces... maybe pounds
Or even tons of weight.
"You'd better eat some pancakes—
You're skinny as a rail."
I'm sure that's what the scale would say...
If I could see the scale.

Pohledem vážené slečny

Mám skvělá stehna, postavu,
to vím, když lezu na váhu,
každý mi říká, že jsem kus
a na dorty mám dobrý vkus.
I tak jsem pár kilo shodila!
Vejdou se do svých jupek!
Jen kdybych váhu viděla
přes prsa... (A ten pupek.)

přel. Klára Lubinová

Rusalje2022

Je to tajný, Jaroměř

Ahoj Josefíno, ahoj Jarko, jak vám vyhovoval prostor? Ne všichni diváci měli dobrý výhled.

Josefína Pacovská: Nejlepší to bylo, když jsme hráli v Draku, kde byla dost dobrá elevace. Nejlepší by bylo, kdyby šla elevace udělat na obou stranách. (*Soubor moc děkuje technikům, kteří pro něj udělali, co se dalo.*)

Co vás láká na práci s folklorem?

Josefína: Mě tato témata obecně zajímají a myslím, že jsou blízké i divákům, protože jsou součástí nás.

Proč jste si zvolily právě ten ukrajinský?

Josefína: Mně se na něm líbí to, že je blízký našemu folklóru, ale ještě nabízí hrozně moc toho, co my neznáme. Oproti našim tradicím je o dost surovější.

rozhovor se souborem

Jaká byla geneze příběhu?

Josefína: Příběh vznikl od postavy rusalky, která zapadá do rusalných svátků, které se slaví na Ukrajině. Když už jsme se orientovaly na Ukrajině, vložily jsme tam přesah do aktuální situace, která tam probíhá.

Jarka Holasová: Příběh jsme museli vymyslet. Vycházeli jsme z toho, že rusalka je na Ukrajině nešťastně zamilovaná, sebevražedně utopená. Napadlo nás, že se utopí kvůli tomu, že její milý zemře ve válce a ona to neunes.

Odkud pochází texty použité v inscenaci?

Jarka: Použily jsme prstonárodní texty zapsané Erbenem, texty rusadilních písní a jednu ukrajinskou lidovku.

Co jste chtěli v divákovi vyvolat?

Jarka: Pozastavení. Pozastavení nad tím, že se to mohlo stát před tři sta, dvě stě, sto lety, ale děje se to i teď. Ženy milují své muže a

nevědí, jestli se jim z vojny vrátí. A my všichni víme, že nevrátí.

Inscenace na diváky působila všemi smysly. Za pomoci čeho jste pracovaly se zvukem kromě vody?

Josefína: Za pomoci takových muší na provázku.

Jarka: Říká se tomu chřestidlo a nejsou to mušle, ale skořápky z oříšků. Pak jsme používaly ocean drum.

Josefína: Takový buben naplněný malinkými kuličkami.

A musím vyzdvihnout make-up rusalky, který na první pohled není vidět, ale ve vašem osvětlení skvěle funguje.

Jarka: Ježíš, pojd' sem. (*Jarka vděčně objímá redaktorku.*)

Josefína: Já jsem nechtěla mít žádné. Teď poprvé mám výrazný make-up a bála jsem se, abych nevypadala jako blázen. Jarka ale říkala, že to bude vypadat na světěle skvěle.

Kéž rusalky smyjí krev

Soubor Je to tajný staví ze jména na spolupráci Josefiny Pacovské a zkušené pedagogky a režisérky Jarky Holasové. Z Jaroměře za námi přijel komplexní divadelně-performativní tvar inspirovaný legendami a mýty spjatými s postavami rusalek. Jimi se ve slovanské mytologii stávají dívky a ženy, které spáchaly sebevraždu – třeba ze smutku nad ztrátou milého či muže. Rusalkovský mýtus se v inscenaci mísí s pásmem textů věnovaných válkám, násilnému odloučení mužů od žen, emočním traumatům a smrti. Scénografie znázorňuje stylizovanou říční hladinu i zpívající dívky – kněžky rituálu – nás uvádí do obřadů „rusalčích svátků“ rusalje – spjatých s letničním obdobím a částečně také s letním slunovratem a dnem svatého Jana. Slované věřili, že právě v této době je možné navázat spojení mezi světem lidí

a těchto podsvětních bytostí. Ve vlastním uchopení rituální tradice celek performativně usiluje o očistění publika i světa venku. Nejsme ale přece jen v nějakém ezokroužku, nýbrž v divadle, které i s těžkými tématy dokáže pracovat s nadhledem, lehkostí... a přece i – troufám si říci – magií.

Textová složka pracuje s ukrajinskou a českou lidovou slovesností a písněmi. Nenásilně, zvolna, bez nutnosti dořečení, podprahově celý tvar nabízí asociace k současnému dění spjatému s ruskou invazí na Ukrajinu. Inscenace vyniká právě v křehkosti a grácii, jež nám přes sílu archetypů a komplexně jevištně ztvárněné poezie umožňuje prožít a pochopit mimo jiné i pocity geograficky ne tak vzdálených lidí.

Zároveň ale platí, že část dění je postavena na kulturním kontextu, jenž je z velké čás-

ti českému publiku neznámý. Nemusí pak být snadné se v tvaru vyznat. Dramaturgické zásahy by mohly pomoci. Na druhou stranu nedoslovnost tvaru je jeho klíčovou kvalitou. Hlavním účelem zde totiž rozhodně není pochopení, ale právě účast a prožitek. Pokud se takovéto divadlo rituálu jen dotkne a nevykoupe nás v něm všechny po uši... vždy hrozí, že část publika, která koncentraci i komunikaci s dílem ztratí nebude malá.

Přes řadu možných i nemožných dalších výtek inscenaci považuji za komplexní divadelní tvar, který promyšleně, svobodně i ukázněně pracoval s metaforami a znaky a organicky spojil scénografii, herectví, zpěv, akustické složky, světlo, tvůrce i publikum v jeden rezonující celek.

Vojtěch Bárta

Nenávidím tě, Bukowski!

Broukovcovo Kamdivadlo, Č. Kamenice

rozhovor se souborem

Ahoj Jardo, co vy osobně si myslíte o Bukowském?

Jaroslav: Je to prototyp své doby. Nikomu svůj životní styl nevnucoval, a to že měl nějaké stoupence, tak to už je čistě na nich. On chtěl jen cítit vnitřní svobodu.

Myslíte, že jste si v něčem podobní?

Jaroslav: Ne. Nechtěl bych ho ani za souseda. Mně trvalo strašně dlouho, než jsem byl schopen nahlas vyslovovat jeho myšlenky. Ta manipulace s panama nebo kalhotkami na jevišti nebyla vůbec jednoduchá, ale je to divadlo a já jsem herec.

Proč jste si vybral ke zpracování právě Ženský?

Jaroslav: Knihu jsem dostal a přečetl jsem si ji během covidového období. Bral jsem ji jako výzvu, že něco takového bych předtím neinscenoval.

Proč ne?

Jaroslav: Ty věci mi prostě nejsou moc blízký, ale beru to jako umění.

Co jste chtěl v divácích vyvolat?

Jaroslav: Třeba právě to, že naše životy lze změnit k lepšímu, když chceme. Posrat si ho můžeme vždycky. Můžeme se nad tím rozhodnout. Náš Chinaški tu možnost nemá, protože ho autor nenechá.

Pokolikáté jste na Wolkrově Prostějově?

Jaroslav: No copak. My jsme v Prostějově poprvé. Dokonce si myslím, že sem nepatříme.

A kam podle vás patříte?

Jaroslav: Do činohry. Jedeme do Volyně, dostali jsme dokonce i doporučení na Písek. Tam ale naštěstí dostali rozum a nevzali nás.

Muselo to být herecky náročné udržet koncentraci v takové oneman show. Máte na to nějaký recept? Je to zkušenost?

Jaroslav: Zkušenost a touha si to užít. Dnes diváci naskočili na stejnou vlnu. Ne všichni ovšem. Nebyli na to připraveni, ale mohli kdykoliv odejít. Taky jsme tu neměli program a plakáty, které by upozorňovaly citlivější diváky.

Myslíte si, že rozumíte ženám?

Jaroslav: On jim někdo rozumí?

Jaký vztah máte s kolegyní Ančou (nafukovací panna pozn. redaktorky)?

Jaroslav: To myslíte Zbyška? Dali jsme mu mužské jméno, abychom se do něj nezamilovali. My máme dva Zbyšky, kdyby jeden třeba ušel. Oni si žijou vlastním životem. Občas je vidíme sedět u stolu s chlebíčky, nebo za klavírem.

Sadomaso Bukowski

Po lyrické vodní žínce v inscenaci Rusalje2022 jsme se ostrým střihem propadli do bez servítek napsaného i autorsky ztvárněného bahna inscenace Nenávídím tě, Bukowski! která je volnou dramatizací knihy Ženský.

V monodramatu se prolínají, krom obsahu knihy samotné, snové komentáře neutěšeného a bezvýchodného životního zacyklení, podávané a odstíněné od základní linky pomocí světelné změny i sugestivní prasečí maskou, a dále i samotné Bukowského básně coby zinscenované živé autorské čtení na jeho cestách po Spojených státech. Živý a energický projev protagonisty na diváky sype jednu nechutnou situaci za druhou, tak, jak je Bukowskému i samotné předloze vlastní. Systematicky kumuluje znechucení publika také promyšlenou a vypointovanou prací s rekvizitami (plechovky od piva, nafukovací panna, dámské kalhotky).

Z jednotlivých obrazů tak nepříjemně vylézá a útočí portrét Bukowského jako nesnesitelného macha, muže, který se snaží

chlastem a sexem ubíjet nekoječnou a hlubokou prázdnotu svého vlastního nitra. Herecky suverénní projev byl ale místy bohužel poněkud tlačení na pilu, příliš hrubou linkou, který už celku nenechával prostor posunout celý dojem z inscenace dál. Jakoby se příliš spoléhal na fungování komičnosti, snažil se spíše než drsnou realitu diváky nakrmit gagy a humorem a one man show přehlušit drsný až sebekritický depresivní spodní proud předlohy, což ale v následné debatě po představení herec sám přiznal. Poněkolkáté jsme tak při rozboru upozorňovali na pro herce nebezpečnou drogu smíchu publika, která může konkrétní provedení nabourat a posunout nepatřičným směrem. Ztráta provokativnosti a až brutální nevyžádané upřímnosti originálního textu se děje také v momentech, kdy je výčet zářezů podávaný spíš jako machistické vychloubání před kumpány v hospodě než jako strohý a odosobněný seznam, který by opět mnohem lépe nahrával pocitu vnitřní vyprahlosti Bukowského alterega.

Za sebe taky musím zmínit

můj subjektivní problém se scénografií. Vzhledem k tomu, že linka samotného Bukowského románu nemá ambice se vyvíjet nebo gradovat, je spíše ubíjejícím a neustále se opakujícím výčtem sexuálních a vztahových trofejí, které Chinaski při svém nenaplněném životě postupně sbírá, zvolený rám s vyvěšenými kalhotkami toku inscenace příliš nepomáhá. Kalhotky samotné jsou sice pro zvolenou formu funkční symbol, pro diváka ale představují spíše jakési odpočítávací desku, ze kterého může jedním pohledem vyčíst, jak dlouhé ještě představení bude. Mimoděk se tedy jako diváci během sledování děje vždy stočíme k myšlence 10....9....8....7...

A ve výsledku ani finální ...1...0 k ničemu Chinaskiho ani diváka neposune.

Přesto jde o čistý a se zájmem uchopený tvar, který ctí předlohu a přinesl nám mezi divadly poezie poctivou pornofacku, která diváky probrala k různorodým reakcím, což je samotnému Bukowskému vlastní.

Anežka Lipusová

Rozbor divadla poezie

Páteční rozbor zahájil Vít Malota hledáním ztraceného času a uvítal již díky pozdní hodinám lehce prořídle řady posluchačů. Nejprve byla diskutována inscenace **Rusalky 2022** od jaroměřského souboru **Je to tajný**. Za diváky započal Sam Zheng, který byl velmi potěšen obrazovou stránkou, scénografií a ponořením do magického světa. Šlo by to ale podle něj zkrátit. Další diváček se líbila scénografie a bublání jako krásný pohádkový efekt, bylo pro ni zvláštní, že to nebylo uvedené jako monodrama. Rusalka pro ni byla statická, chyběla jí nějaká příběhová linka. Další se naopak naladila na její energii a uteklo to pro ni velmi rychle, jen prostor jí k tomu nesesedl, protože většinou byla herečka otočena do oken a většina sálu ji neviděla. Jiný divák oceňoval čistotu hereckého projevu i scény se zpěvem, šlo pro něj o střet lidského světa s dávným světem pohanských oblud, celkově měl pocit nádherného poklidu a bylo mu líto, že to končí. Dále bylo připomenuto, že důležité zde bylo i válečné téma, tímto se to celé posunulo do aktuální výpovědi o současnosti. Jde tedy o způsob, jak se zdánlivě cizorodou folklorní poetikou vyjádřit k současnému dění.

Vojta Bárta na úvod souboru vzdal velký hold, protože poprvé zde letos viděl plnokrevnou práci se znakem a metaforou, šlo o nejpůsobivější scénografii přehlídky, i když je tam jen "modrý hadr". Zpracovává se světelně, materiálově, včetně asociálních vazeb, není to jen voda nebo řeka, je to materiál, který se daří ro-

zehrávat, a to i akusticky. Na scéně vidíme krajinu, která je tajemná a má velký potenciál generování významů, do kterých můžeme, ale nemusíme jít dle rozpoložení diváka i místa, kde sedí. Měl to z první řady, dostal do ruky skleničku a byl pozván k obětině a šel s tím. Chvála za koncentrované divadlo zážitku, které je ale i současné. Přiznal, že ho mrazí, když dnes slyší slovanské jazyky. Zážitek se stupňoval a byl vtahován dovnitř.

Vít Malota zdůraznil, že všechny prostředky jsou zvolené jakoby "na efekt", ale ve skutečnosti to nejsou pentličky, ale dlouhá a bolestivá cesta k jednoduchému a vybroušenému tvaru, ze kterého číší upřímnost. Berou si téma, protože musí a musí ho řešit tady a teď. Vysvětlil, proč se diváci rozdělili na dva tábory. Viděl chlapce v poslední řadě, který na začátku zazíval a usnul. Dvě řady před ním jiný chlapec, když se polévala, tak zíral s otevřenou pusou. Soustředěný ritualizovaný jazyk může však být vnímán ambivalentně. Rusalka to má těžké, protože je to právě její cesta z řeky směrem k lidskosti a vyznění, že být člověk má smysl a má smysl věřit v lidstvo přese všechno, co se děje. Herečka však posadí hlas do jedné roviny a nedostává se mu odstínů. Verše často vzbuzují pocit, že vyžadují monotónnost, ale mělo by to spíše naopak. Ale možná ji vyvolává plynoucí řeka. Je v tom jistá její hra, podlost Rusalky i její hravost. Smích působí jako prostředek zvenčí. Měla by více vědomě pracovat s akcí, když je to takto minimalistické, tak hraje každé položení věnce.

Technickou stránku je potřeba vybrousit, aby byla vědomá. Je to těžké, ale je potřeba to připomínat.

Jitka Šotkovská ocenila mimořádnou a ukázkovou scénografii, která nebyla přeabstrahovaná, ale ani popisná. Pracuje se se známými znaky, ale pracuje se s nimi zajímavě a inteligentně, že naši fantazii rozehrávají. Důležitý je rozdíl mezi znakem a symbolem, který je vícevrstevnatý a rozehrává naši vnitřní obrazotvornost. Poprvé jí nevadilo, že si z toho nemohla poskládat konkrétní příběh Rusalky. Atmosféra byla natolik silná, že se nepotřebovala logicky chytat. Rovněž byla patrná snaha vyznat se, co jsou různé podoby ženství, což je vhodné k věku hereček. Žena ve vodním živlu může být bezbranná bytost, která se nedokáže obětovat, ale i nebezpečná Lorelei, která vábí duše. Chyběli jí tam vztahy, nechytala, jaký má Rusalka vztah ke světu i k dvěma dalším postavám, fungovalo to však, když byla jen pozorovatelkou lidského dění. Kde se vezme potřeba, že z vody vystoupí? Nedokázala to přecíst a spíše to přestalo, což bylo vidět i z diváckých rozpaků na konci. Také se hraje hodně jenom na jednu stranu, diváků naproti jí bylo líto. Bylo to hodně stejné v mluveném projevu, měli by hledat více spojitostí s konkrétní situací.

Anežka Lipusová souhlasí s předchozími pochvalami, pokazil jí to však konec, protože nepochopila motivaci vystoupit z vody. Jde za láskou? Přitom ve vodě byla možná víc svá a šťastná. Pokazilo se magično tím, že bylo moc snadné

jen vylézt a jít pryč. Je magická vodní panna a najednou se jen převlékne a vystoupí z vody, přitom je celá inscenace založena na rituálech. Vznikla aura, která se tím vypnula. Přitom jde o velmi bolestivý přerod. Jako kdyby ji najednou řekli, že Ježíšek neexistuje.

Vojtovi Bártovi to nevadilo, protože se pro něj Rusal-ka stává vodou, vylévá se do světa a chce ho očistit. Problém konce je asi strukturální. Kouzlo nedrží a ono přestane a vymizí a je to škoda, ale nevadí mu, že diváci neví, jestli je už konec. Rámec není do-
tažený, na začátku je přitom jasný svatojánský rituál, chybí tam ale organické uzavření.

Jakub Doubrava složil poklonu za úctyhodný kus a velkou práci všechny složky ukočirovat. Technicky je tam spousta věcí, co se musí pořád hlídat a plnit a zároveň udržet pozornost všech diváků. Nejtěžší úkol je hrát na obě strany. Zvláště stylizovaná řeč říkadel a rituálních zaklínadel. Musí hrát, hrát, hrát. Ani to není jednotný text, se kterým pracují, o to je to těžší. Měli však být co nejkonkrétnější za slovy a přesnější, kde jsou zrovna v příběhu. Někdy to přesně ví a někde by to mělo být více adresováno nám jako divákům, potom to bude přehlednější. Jako šamanka to musí prožít, celé to zpřesňovat.

Za soubor režisérka **Jarka Holasová** vysvětlila, že motivy byly vzaté mj. i z ukrajinského folkloru, na což Jitka Šotkovská reagovala tím, že dílčí nepochopení mohlo

být právě způsobeno tím, že folklor v nás již natolik není, abychom tyto motivy automaticky přečetli.

A následně jsme se dostali k rozboru poslední letošní inscenace **Nenávidím tě, Bukowski!** od **Broukovcova Komdivadla** z České Kamenice. Pro první divačku šlo o "strašně dobrou úchylárnu". Věřila mu to, byť byla zhnusena. Šlo o záměrné způsobování bolesti divákům, což má velmi ráda. Herec odpověděl, že ho to také bolelo, ale že takový ve skutečnosti není. Pro dalšího diváka šlo o nádherně živý portrét hnusného člověka. Dále byla oceněna úžasná one-man show, která dokázala udržet pozornost na maximum, mělo to krásné a promyšlené vtipy. Naopak jiná divačka se cítila znásilněná a nedokázala se smát. Hledala vývoj postavy, k čemuž nedošlo, a celkově byla velmi zklamaná. Měla skloněnou hlavu a nechtěla se na to dívat. Bylo jí smutno z toho, jestli to mělo ukázat, jak se muži v 21. století dívají na ženy. Další divák kontroval, že postava je záměrně ztracený případ a inscenace kritizuje její chování. Herecký výkon i režijní nápady byly podle něj výborné. Jen konec by mohl být dřív, protože měl už pocit, že se to opakuje a cyklí a začínal počítat kalhotky. Pro Káťu Bobysudovou to bylo někdy vtipné, někdy však příliš ilustrativní a přetažené. Některé vtipy však úplně lehce nepřijala. Pánovi vzadu přišel herec lidštější jako prase, než jako člověk, co dělá prasečiny. Pro Sama Zhenga se téma neposouvalo už dál, hnusu na něj bylo málo. Anebo mu nevěřil, že je

to tak hnusné, a pak bylo těžké s ním sympatizovat. Když vypouští pannu, mohlo jít o silný moment, což se nepovedlo. Scén s prasetem i povídek by tam mohlo být méně, inscenaci by to odlehčilo.

Následně si vzal slovo představitel Bukowského - **Jaroslav Střelka**. Předloha je mnohem horší a drastičtější než to, co jsme viděli. Předlohu přečetl v covidovém období a nevěděl, co divadelně dál, bylo to jeho sedmé monodrama. Knížka mu řekla: "*Když se do toho nepustíš, tak už neuděláš nic jinýho!*" Je to jedno sociální nekonečné porno, udělat to jinak by bylo popírání Bukowského. Časově je z období hippies a před vlnou AIDS, proto vede život tak, jak vede. Dnes se už asi takhle žít nedá. Přisoudil sám za sebe, že postava má sny. Máme možnost svoje životy měnit nebo naplňovat, ale literární postava svůj život nezmění. Pokaždé na diváky bude představení působit jinak. Dnes byli po sedmi hodinách strašné jízdy po celé republice, takže si představení chtěl užít, aby přežil. Potřeboval si zařadit, aby se z toho dostal. Co se týče doby, tak to není muž 21. století. Divákoví vedle doplnil, že Bukowski byl hrdý, jak žije. Mohl ho jednou vidět naživo, ale nešel na něj, jako člověk ho nezajímal, přesto ho na něm něco vábí. Pan Střelka zmínil, že tehdy fascinoval celou mladou generaci, dnes se na něj už samozřejmě díváme jinak.

Vít Malota připomněl, že podobná sebedestruktivita je přitažlivá i dnes, známe i u nás podobné básníky i umělce v jiných žánrech. Co se týče

představení, tak absolutním šlapáním do fóru mu byla dělána medvědí služba. Být cíleně za hranicí nevkusu je v pohodě a předloze to sedí. Dvojsečnost autora, který si nesype popel na hlavu, ale otevřeně píše, jaké je hovado. Vždy zde dýchne zoufalství chlapa a jeho neschopnosti žít. Ať vychlastá cokoliv, ať ojede každou, tak je tu zas*aná prázdnota, kterou nezaplní.

Jitka Šotkovská viděla představení již na přehlídce v Turnově. Chyběla jí dnes lehkost, bylo cítit zbytečné tlačení do komedie. V Turnově to bylo více na hraně toho, že se smějeme, a zároveň se stydíme za to, že se smějeme. Tehdy ji bavila samozřejmost, s jakou se prasárny dělali, včetně zacházení s nafukovací pannou, dnes to bylo příliš doslovné. V Turnově se trochu smáli něčemu, co už je dávno pasé. Ale teď čerstvě po volbách do europarlamentu, kdy generace

dvacetiletých poslala do europarlamentu "motoristu", si uvědomila, že podobný "macho" styl možná není jenom literární věc. Zdůraznila, že jako tvar to ale drží pevně.

Jakubu Doubravovi by seděl o něco civilnější přístup. Jde o adekvátní a skvěle nastudovaný přístup k Bukowskému, skvěle nastudováno. Přemýšlí nad výběrem básní, možná tam mohly být vybrané více do kontrastu.

Vojta Bárta s nedostatkem práce s kontrapunktem rovněž souhlasil, celé to bylo příliš v jedné rovině. Dali by se tam najít ještě úplně jiné vrstvy, kontrast toho, že i totální prase přece jen podněcuje k myšlení, což by mohlo být ještě provokativnější. Prase bylo plastické. Vrstvení prasárny na prasárny se může rychle vyčerpat. Jde ale o suverénní technický tvar.

Anežka Lipusová viděla jako nebezpečnou scénickou věc rám s kalhotkami. Jen odečítá, kolik jich tam ještě zbývá. Lépe kdyby se např. válely po bytě. Monotematicností počítadla si představení škodí.

Vojta Bárta doplnil, že hnus, do kterého se hodně šlape, působí často paradoxně méně hnusně. Je to na hraně, což pak pro někoho může působit jako legitimizace hnusu. Buď je tam ho moc nebo moc málo. Prázdnota byla předána moc brzy, nejsou tam stupně pekla. Jitka Šotkovská kontrovala, že je to záměrně postavené na monotónnosti, která má hnus vyvolat. Vojta Bárta přiznal, že skvělý kontrast byl v hudbě, tam se jde do kontrapunktu krásy oduševnělého pocitu na světě a totální prázdnoty. Herec připomněl, že Bukowski sám německé klasické skladatele poslouchal.

Vítězslav Adamec

Páteční večer divadelně započalo představením **Rusálje2022** souboru **Je to tajný**. Lahodné cvrlikání bublinek nás uvedlo do říční magie, další průběh již patřil pěni Rusalky v jemném mollovém tónu i veselejších rituálních zaklínadlech - "Ojnana jevané ojnana!"

Poslední představení **Nenávidím tě, Bukowski!** od **Broukovicova**

Komdivadla započalo chroptěním kontrabasů, které přešlo do Bachovy violoncellové sonáty. Kontrast velehnusu se vznešeností hudby sfér velmi umně nabourával hrozící jednotvárnost kusu. Přesto však i v Bachovi je velká dramatická temnota, byť v řádu. "Mám rád hudbu starých německých klasiků," přiznává Bukowski.

Kapela na zahrádce U Kotěry kupodivu hrála i v páteční večer, žánrově však spíše pro jiné, než wolkerovské publikum. Žánrově vše od Abby přes Queen po olympicovskou poezii: "*Pracoval jsem, moje víra, chyboval jsem, nepopírám, nechtěl jsem být nikdy největší!*" Yamaha to jistí.

Vítězslav Adamec

Hudební okýnko Hudební okýnko Hudební okýnko

Wolker! Wolker! Wolker!

Je Jiří Wolker stále živým básníkem? Dokáže promluvit i k nám přes hradbu sta let? Redakce si přesně nad tímto problémem lámala hlavu, a proto vyrazila do terénu s jednoduchou otázkou: Co pro vás znamená Jiří Wolker? Ze vzorku jsme vyloučili odpověď „oheň“, která byla zcela zřejmě kontaminována hlubokým zážitkem úterního večera a s Jirkovou poezií má společného možná tak rudou barvu. Z dalších odpovědí nabízíme tu, která dle našeho názoru pojmenovává důležité prvky Wolkrovy poezie:

„Podle mě měl rád pivo, tak by si s námi všemi rozuměl.“ (redakce ponechává stranou fakt, že Wolker pivo rád neměl)

Wolker tedy stále žije! Redakci však přijde zajímavé, že tento svůj stoletý co-

meback vepsal už do svých nejslavnějších veršů. *Sto roků v šachtě žil, mlčel jsem...* Těmito slovy jako by Wolker předznamenal letošní rok a letošní festival. Možná, že hlas básníka by se měl naplno rozeznít až nyní, po stu letech. Jako by do teď pouze mlčel a až nyní by se jeho verše měly povznést k novému tvaru.

Na jiném místě své nejslavnější sbírky Jiří píše o svém pomalém rozvoji, rozkvétání. *Z červené lodyhy vyráží jednoho jitra rudý květ* a ve spojení s předchozími verši je jasné, že právě teď, po stu letech se tento květ rozvinul v celé své kráse. Wolker je stále přítomný, svaly jeho myšlenek *ztuhly v železo* a rezonují napříč staletími.

Jiří s povzdechem křičel do světa, *že málo má krve a ještě mu teče z úst* – jistě neblahý příznak jeho zhoršující-

cího se zdravotního stavu. Zároveň však stále myslí na ty nejchudší, jak je mu bytostně přirozené. *Když nás zbylo sedmdesát, tisíců jen sedmdesát, smíme žít?* Ptá se Jiří a v té otázce je celý smutek jeho doby, soucit s pracujícími, kteří hledají právo na život. Nyní, po stu letech, se tyto otázky nestávají méně palčivějšími, naopak nabírají léty ostrost a váhu.

Možná tohle pro nás znamená Jiří Wolker. Znamená pláč *Maryčky Magdonovy* i neštěstí *kantora Halfara*. Jeho poezie inspirovala mnoho epigonů a napodobitelů, ale tyto Wolkrovy verše zůstávají trvalými pomníky jeho básnického citu, který nemá obdoby u žádného jiného básníka.

Pokud vám na tomto článku něco neseď, psal jsem ho Bezruč.

Vít Marušák

#WeWantYou

Odbojové hnutí #WeToo má svého vůdce. Je jím neohrožený hrdina našich dnů, muž oplývající mnoha talenty a strážce práva. Zejména práv neVítů.

Jelikož operuje v utajení, moc toho o něm nevíme a i to, co víme, může být nepřesné. Každopádně byste jej měli poznat podle těchto znaků:

Jeho rajón je nebezpečný jako prostějovské temno.

Jeho metafory zabíjí.

Prózu píše na počítači všemi dvaceti.

Jeho volné verše mají rytmus sruženého rýmu.

U Vašuta kalí do zavíračky.

Jeho poezie je tak tklivá, že rozbřečí i cibuli.

Postavil si dům, ve kterém se narodil.

Zemřel již před sto lety, ale smrtka neměla odvahu mu to říct.

Z Olomouce do Prahy jel šest dnů. Na rotopedu.

Dokáže zapojit USB do USA.

Věříme, že pod vedením tohoto zkušeného bojovníka se nám podaří svrhnout krutý Vítokratický režim a nastolit vládu práva. Chceš-li se k nám připojit, rádi tě přivítáme v našich řadách. Naším volacím znakem je Texas.

Za #WeToo Kvido Texas Lotrek

Žhavá jubilea

Každoročně se ve vesničce „Někde mezi“ koná festival, během něhož se bortí kontinuita místa a času. Minulost, přítomnost a budoucnost se stává jedním, a obyvatelé tohoto místa mohou prožít všechny možné zážitky.

Na náměstí, kde stojí obrovská socha Františka Ferdinanda d'Este, právě probíhají přípravy na rekonstrukci jeho atentátu z roku 1914. Aby vše bylo autentické, přichází sem přímo arcivévoda, který opakovaně předstírá svůj konec. „Tohle je už opravdu únavné,“ mumlá Franta Pepa I., zatímco se připravuje na další kolo ukázky.

Mezitím se na hlavním pódiu chystá skupina ABBA, která si při příležitosti 50 let od své výhry na Eurovizi připravuje speciální verzi *Waterloo*, tentokrát jako duet s Williamem Shakespearem, který slaví 460. výročí svého narození. „Romeo, Romeo, proč jsi nevyhrál Eurovizi, Romeo?“ zpívá Shakespeare, zatímco mu ABBA do toho dodává svůj popový šmrnc.

Nedaleko odtud probíhá přednáška o 165 letech od publikování Darwinova *O původu druhů*. Přednášející, oblečený jako opice, se snaží publiku vysvětlit evoluční teorii tím, že napodobují různé zvuky a pohyby. „A tohle, děti, je, jak

se z nás staly zpívající opice.“

Na rohu ulice stojí stánek věnovaný 15. výročí úmrtí Michaela Jacksona. Každý, kdo se účastní, musí při vstupu povinně zašeptat „*Skutečně to udělal?*“ a pak provést jeho nejslavnější moonwalk a pronést „*Hihí*“. Sousedící stánek zase připomíná 55 let od přistání člověka na Měsíci a nabízí možnost si zaskákat v měsíčním obleku, což se ukazuje jako problematické, vzhledem k tomu, že všichni narážejí do všeho možného.

Uprostřed všeho toho chaosu se na obrovské obrazovce promítají záběry ze slavnostního otevření O2 areny před 20 lety, přičemž komentátor Jaroslav Dušek neustále připomíná, že Facebook má už 20 let. „*Jak jsme jen žili bez lajků a sdílení?*“ ptají se návštěvníci s úžasem.

Margaret Thatcherová, která byla před 45 lety jmenována první ženskou britskou premiérkou, sedí na trůnu ze *Hry o trůny* z recyklovaných konzerv a rozdává návštěvníkům autogramy, o které nikdo nestojí. Vedle ní se poflakuje Jan Žižka, který zemřel před 600 lety, a neustále fňuká, že mu chybí jedno oko.

Ve stánku NATO, které slaví 75 let, probíhá simulovaný mírový summit, kde se všich-

ni účastníci hádají o posledním kousek pizzy. „Mír za každou cenu, ale tu pizzu prostě nedám!“ vykřikuje jeden z účastníků.

A aby toho nebylo málo, přímo pod náměstím mohou návštěvníci navštívit repliku první trasy metra z Florence na Kačerov, která byla zpřístupněna před 50 lety. V metru se konají závody ve snowboardingu, protože proč ne, je to přece absurdní festival.

Na samém konci náměstí stojí památník Jana Palacha, který zemřel před 55 lety, a lidé mu vzdávají hold tím, že zapalují symbolické svíčky. Nedaleko od něj se hraje představení o procesu Milady Horákové, kde si návštěvníci mohou zahrát role soudců a obžalovaných.

Takto vesnice slaví, vzpomíná a baví se v naprostém zmatku, který je na tomto místě vlastně zcela normální. Každé výročí má své místo a každá postava svou roli, i když to celé nedává absolutně žádný smysl. Je to vesnice, kde je jubileum základním kamenem reality a kde historie nikdy neodchází do zapomnění. Neustále se vrací ve svých nejbizarnějších podobách.

Dobrou noc.

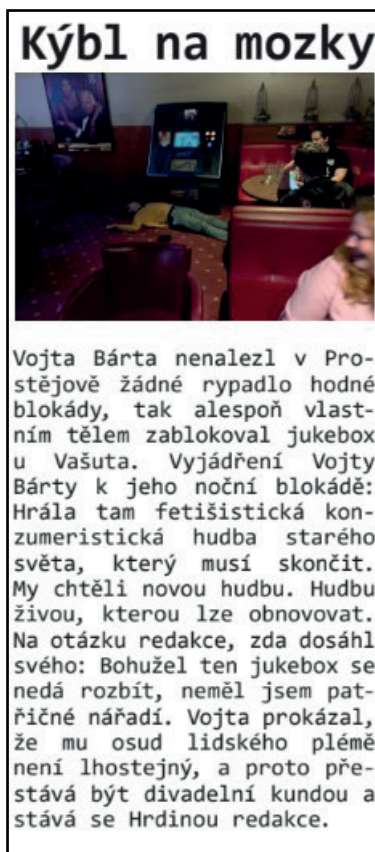
Milan Hábl

Prostě off

Pátečních úlovků závodníků prostě offského programu nebylo málo, ale bohužel jsme neobjevili žádné nové talenty a pouze se nám opakovaly úlovky starých známých es oboru, o kterých jsme již psali v minulém čísle zpravodaje. Ne, že by nebylo o co stát, ale nechceme psát stále o stejných lidech, aby jim sláva příliš nestoupala do hlavy. A tak na vás chceme apelovat – lidi, snažte se, my to v redakci zvládneme táhnout sami, ale zároveň věříme v to, že někde mezi vámi se skrývá netušený talent, šampion mezi šampiony, který umí vypnout tak, že i prostějovské temno ještě o něco víc, ačkoli se zdá, že víc už to nejde, ztemní. Nestyďte se, projevte, co ve vás je, těšíme se na vás a rádi vás uvítáme v řadách vrcholových vypínačů.

Mezitím jsme se rozhodli sáhnout do análů a přinášíme vám rozbor čtyři roky starého, ale dodnes fascinujícího výkonu stálice prostějovského (a koneckonců, i když tehdy oficiálně nevyhlášeného, i prostě offského programu), Vojty Bárty.

článek ze zpravodaje 2020

Jedná se o nezapomenutelný výkon nezpochybnitelných kvalit, který by si rozhodně zasloužil o zařazení do vypnuté síně slávy, kdy Vojta Bárta zablokoval přístup k jukeboxu u Vašuta na protest proti konzumní, pokleslé hudbě, kterou otravoval náladu "všech" přítomných, a pak na zemi u tohoto jukeboxu s úspěchem vypnul.

V redakci jsme se pečlivěji zamysleli nad touto slavnou protest akcí a přišlo nám, že se Bárta staví do pozice nikým nevoleného arbitra vkusu,

cenzora připomínajícího člena schvalovací komise z dávno minulých dob kulturního temna, do kterých by se zajisté nikdo z nás nechtěl vracet. Vrtalo nám to hlavou natolik, že jsme se rozhodli za Vojtou zajít a s tímto ho konfrontovat. Svůj tehdejší nedemokratický přístup k poslechu hudby ve veřejném prostoru nám komentoval pohotově a rozhodně slovy "Pořád lepší, než být zrasanej kapitalista." Je vidět, že ani postupem času Vojta Bárta neztrácí svůj zápal pro věc, jeho protestní mládí není mrtvo, naopak bouří v něm dál.

Na závěr se hodí dodat, a účastníci off programu (tedy celá redakce), kteří svou vypínací pouť pravidelně završují U Vašuta, to mohou potvrdit, že zmiňovaný jukebox již svou hudbou neotravuje ani neoblažuje nikoho v okolí, jelikož je rozbitý. Nabízí se tak myšlenka, že Vojta Bárta byl s to svou pomstu na dáblském zařízení dokonat, našel dostatečně těžkou palici a dostalo se mu patřičného zadostiučnění. Nezbývá než pográtulovat.

Kvido Texas Lotrek

Přednes X Poezie X Autor X Interpret

Část 3.

Dal jsem prostor k vyjádření řadě básníků a básnířek. Neboť je tento výzkum věnován problematice „nesetkávání se“, přizvu k pomyslné diskusi odborníky z druhého břehu. Oslovil jsem zkušené profesionály - lektory, ale i recitátory z řad účastníků Wolkrova Prostějova, kteří však posbírali na přehlídce recitace mnohá ocenění a platí za schopné interprety.

Otázky pro lektory:

- 1. Chodíte někdy na autorská čtení současných autorů? Jak je vnímáte stran interpretace?**
- 2. Může interpretace nahradit vlastní čtení z knih?**
- 3. Pro vás jako lektorku/lektora je důležitější autor a obsah, nebo interpret?**
- 4. Dokonalá forma přednesu vzbuzuje mezi básníky nedůvěru. Přednes jim přijde suchý a nebo patetický. Z čeho si myslíte že tenhle názor plyne?**
- 5. Proč si myslíte, že se na recitačních přehlídkách tak zřídka objevují texty současných autorů a autorek?**
- 6. Potřebují recitátoři současné básníky?**

Ema Zámečníková

1. Občas ano. Ale je to složitá otázka. Někteří autoři mají v sobě stud a ostych, ale zároveň i vnitřní potřebu sdělovat. Na druhou stranu nemusí být vybavení k tomu sdělit to, co chtějí. To může plynout ze skutečnosti, že nic nevědí o přednesu, nikdy se s ním nesetkali a své texty čtou

tak, jak jim to přijde do pusy. Leckdy pak své tvorbě spíš ubližují. Jsou ale i autoři, kteří se buď potkali s přednesem, nebo si alespoň uvědomují, že to není jen tak - číst. Pak to může ve výsledku dopadnout dobře. Zároveň autorská čtení postrádají interpretační složku. Při jejich přednesu nedochází k přetvoření, posunu, nevzniká umělecká nadstavba. Autoři vědí, proč napsali to, co napsali. Nepotřebují „interpretovat“. Nezamýšlejí se nad textem dramaturgicky - přednesově. Nevím, jak je to v zahraničí, ale v Česku mi vztah autorů a přednesu přijde jako pole neorané. Těžko říct, jak se bude dále vyvíjet. A na druhou stranu - při každé interpretaci, přednesu, je té básni nějak ublíženo. Poezie je psaná proto, aby se četla potichu.

2. Ne. Interpretace, nadstavba, výklad, osobní interpretova výpověď je o něčem jiném, než když si já vykládám text sama pro sebe. Tyhle dvě hodnoty by se měly vždy oddělovat. Lidé by neměli od přednesu očekávat to, čeho se jim dostane při vlastním čtení.

3. V přednesu je pro mě důležitý interpret. Interpret, který samozřejmě respektuje autora a předlohu. Neměl by je popírat, může ale uchopit a dál rozvíjet to, co mu autor nabízí. Měl by rozvíjet, nepopírat.

4. Pravděpodobně z nějaké osobní zkušenosti. Přednes, dobrý přednes, nikdy není suchý. A už vůbec ne patetický. To není přednes, ale deklamace. A pokud

je suchý, tak to také není přednes, protože neobsahuje onu uměleckou nadstavbu, která musí být přítomna. Takový přednes pak postrádá opodstatnění existovat.

5. Myslím, že trh je zahlcen. Dřív jako by byla kvalita zjevná nebo pojmenovaná. Ať už v undergroundu, nebo zkrátka mezi lidmi - se všeobecně vědělo co za to stojí. Dneska je literatura všude a valí se ze všech stran. Rozpoznat kvalitu chce cit. A je to náročné. Proto lidé, kteří se zabývají přednesem, raději sáhnou po něčem ověřeném, o co se mohou opřít, kde mají jistotu, že jim předloha (text, východisko) umožní naplnit to, o čem jsem v kontextu přednesu mluvila. I v současné poezii a celkově literatuře vždycky jednou za čas probleskne něco, co skutečně stojí za to a jak se jednou zjistí, že je možné se o takové texty opřít. Pak se začne takový autor objevovat pravidelně. Je to o opatrnosti i sázce na jistotu.

6. Potřebují. To je blbá otázka. Určitě potřebují.

Aleš Vrzák

1. Chodíval jsem na taková setkání častěji. Teď jen výjimečně. A z hlediska interpretace - interpretů, mě autoři vlastně vůbec nezajímají. Naopak mám rád, když své texty říkají v citačním principu. Pokud se pokouší o emoce, je to pro mě na hraně trapnosti. Když je to naopak čistá a jednoduchá výpověď, přijde mi to skvělé.

2. Rozhodně. Ale jsou to dvě absolutně odlišné disciplíny. Čtení z knihy utváří moji fantazii a představivost. Pracuji tam s textem. Já jako čtenář jsem zároveň interpretem, a téhle skutečnosti se nikdo nedokáže ubránit. Film, který pak v hlavě vzniká, je u každého čtenáře originální. Při poslechu interpretace dostávám ono řešení od někoho jiného. Ten zážitek je převedený a já vnímám autora básně a autora interpretace, tedy interpreta. Pokud je to herec, pak i režiséra, scénografa apod. Pokud jdu na interpretovanou poezii, tak s tím takto musím počítat. Můžu s výsledkem nesouhlasit, ale takový zážitek může zároveň vést k tomu, že si najdu tu původní poezii a přečtu si ji sám.

3. Dominantně mě vždycky zajímá obsah. Fatálně. Na něj je nějakým způsobem napojený autor, ale obsah je zásadní. Interpret (z hlediska lektora), jak interpretuje tu danou látku, to je pak rozhodující. Technické parametry interpretace jsou ale něčím podružným. V případě, že mi někdo dokáže dokonale sdělit obsah, tak je mi jedno s kolika miliony chyb to je. Když mi ale někdo předvede fantastickou formu a nedokáže zpracovat obsah, tak mě to nudí a nezajímá.

4. Z neznalosti způsobů a prostředí. Jsou uzavření v sobě. Tohle jsou fantazie ve smyslu „jak asi to vypadá“. Je to klišé. Určitě existuje dobrá a špatná interpretace, to bude vždy souviset s obsahem. Ale „dokonalá interpretace“? Co to má být? Z jakého hlediska? A kdo to posuzuje?

Přeci báseň, kterou autoři napíší, nemá jenom jedno „kopyto, na které by se měla narazit“, a ze kterého vzniká pak ten „dokonalý tvar“. Kdysi jsem točil čínské a japonské texty. Tím jsem se seznámil s tamní tradicí. Vypravování starých příběhů je o tom, trefit se do dokonalosti tvaru, který je předem dán. Tohle my vůbec neznáme. Ani tomu nejsme schopni porozumět. Přeci i hodnocení, jak dobrá nebo špatná je báseň, je individuální. Neuzavíral bych se do pravidel a škatulek.

5. To je možná na zamyšlení pro ty autory. Že nepromlouvají k lidem své generace, že nejsou interpretováni, že se k nim ani nedostanou. Možná je nezajímají. Ale dlouhodobě sleduji veliký tah k próze. Recitátoři se posouvají k současným prozaickým autorům. Takže pracují se současnými texty, ale prozaickými. Když bych měl vytáhnout tři básníky, kteří se v síle objevují a kteří velmi fungují, tak Honza Těsnohlídek, Svatava Antošová a Viola Fischerová. Krchovského berme už jako klasiku. To je samozřejmě veliký básník, ke kterému se spousta mladých lidí obrací a ve kterém hledá.

6. Stoprocentně. Souvisí to hlavně s obsahovou myšlenkou. V tom vidím sílu cosi uchopit, promluvit. Ať už je to veršem volným, vázaným... Dokázat pojmenovat současnou situaci. Ať je to pocit, politika, kultura, zlo, láska... tahle témata se vždy a v každé generaci vrací. A interpreti je hledají. Jen možná u jiných autorů.

Pepa Kačmarčík

1. Ne, nechodím. V rámci rozhlasu jsme několikrát řešili, zda přizvat básníky, aby něco načetli sami. Měl jsem pocit, že je vůči tomu předsudek, že pokud to uděláme, bude to blbý. Z mojí zkušenosti to tak ale nakonec nebylo.

2. Mám pocit, že ne. Vnímám tyhle zážitky dost odděleně, od každého očekávám něco jiného. Proto třeba ani neposlouchám audioknihy. S knihou mám spojené to, že si ji chci přečíst sám, sám představy a interpretaci tvořit. Zatímco pokud vím, že jdu někam, kde mi bude někdo přednášet - interpretovat, pak mě zajímá ten člověk. Samozřejmě v symbióze s tím textem. To mi ale nenahradí přečíst si text jako takový.

3. Interpret. Ale i tady jde o nějaké setkání se. Když mám pocit, že je interpretace vůči textu likvidační, nebo že je to jen sebe prezentace, kde ten text slouží jen jako odrazový můstek, taky mi to nesejde. Ale důvod, proč to ve výsledku chci poslouchat, je interpretace.

5. Nepovažuji se za odborníka. Nevím, jak moc je vůbec hlas básníků slyšet ve veřejném prostoru. Zároveň zrovna dneska v druhé kategorii takových příkladů pár bylo a pak bylo zajímavé, že se objevuje téma kvality textu. Řešíme, zda je onen text interpretačně výhodný, jestli se v něm dá tolik najít. Ale takové sepětí - současný autor a interpret - je moc cenné. Když ústy mladých lidí slyším promlouvat mladý lidi. Že se tyhle světy propojují

až v něco, čemu bych byl ochotný říkat generační výpověď. Taková protnutí jsou důležitá. Dnes jsem měl ve třech případech pocit, že se to děje.

6. Myslím, že jo. Nevím, jestli je to nezbytně proto, aby si brali jejich texty. Ale minimálně pro povědomí toho, co se děje, kam se to celé vydává a jaké jsou tendence.

Vít Roleček

1. Nechodím pravidelně. Stran interpretace mi přijdou extrémně slabí. Protože nemají prostředky, nemají je natrénované k výstupu, k veřejné prezentaci. To vyžaduje určité schopnosti. Takoví lidé totiž většinou píšou a nejednají slovem v hlase, ale jen na papíře.

2. Rozhodně. Ten další element, který do toho vstupuje, může přidat jiný pohled, nebo doplňující pohled. Zajímavé i je, když se baví autor s interpretem, jejich vnímání může být rozdílné. Interpretací se může text výrazně posunout, i povýšit.

3. Je mi jedno autor ve smyslu, kdo to je. Strašně důležitý je obsah. A jak se k němu ty dvě další složky vztahují. Interpret se zabývá svojí osobou v tom daném obsahu.

4. Z nezkušenosti s přednesem. Z toho, že jej neznají. Nevím, proč jim přijde suchý. Je to nějaké dědictví po jiných generacích? Možná je to dané školou, kterou jsme všichni prošli; nauč se básničku, odrecituji

ji, odříkej nazpaměť... Ale to není recitace, to je odříkání. Možná tím to je. Že nevidí v recitátorovi umělce, ale jen tlampač.

5. Má to pro mě co dočinění s kvalitou, o kterou se interpreti můžou opřít. Oni sami jsou často na začátku a potřebují veliké téma k bádání. A to většinou s sebou nese velká kvalita textu přesahující čas. Proto pro recitátory může být nepříjemné, nebezpečné, nekomfortní vzít si text současného básníka. Jednak proto, že ho neznají. Nepřijdou spolu do styku. Ty dva světy jsou opravdu roztržené. A nebo taky proto, že ten text neprověřil čas. Možná i proto se říkají starší texty. Ono to chvíli trvá; text se vydá, nějakou dobu žije, zestárne, někdo ho vykope a teprve s odstupem času se hodnotí a hledá v něm možnost interpretace. A nebo je to o tom, že jsme líný číst novy věci.

6. Určitě. Stoprocentně. Nutně. Jeden z těch básníků bude génus, kterého tu my recitátoři i básníci zanecháme. Bude to něco, co přežije. Musí vzniknout spousta průměru v umění, aby se mohla vycizelovat nějaká perla. Něco, co zůstane. Něco, co pojmenuje dobu. Která byla, která bude a o které ani nevíme, že bude.

Martina Loginová

1. Psaní literatury a interpretaci vnímám jako dvě odlišné umělecké disciplíny. Na základě svých zkušeností si tedy myslím, že ne každý autor je také zároveň zdatným

interpretem svých děl ve smyslu sdělnosti obsahové, zvláště pak technické, chcete-li řemeslné. Dobrý autor, který nedisponuje dostatečnými interpretačními dovednostmi, nemusí své čtenáře, posluchače pak třeba oslovit, a to je škoda. Dobrý interpret by mu v tom mohl pomoci. Přidám jedno doporučení. Pokud jste nikdy neslyšeli Vladimíra Holana číst své dílo Noc s Hamletem, poslechněte si ho. Pro mne je to jednoznačně nejsilnější autorské čtení jaké znám.

2. Ano, jsem přesvědčená, že dobrý interpret může svým výběrem textu pro nás danou předlohu nejen objevit, ale i vyložit, přiblížit a dokonce nám někdy zprostředkovat větší zážitek, než kdybychom si text sami přečetli. Jsem toho (nejen) na přehlídkách v přednesu svědkem celý život. Musím neskromně říct, že pro mne jako pro interpretku bylo vždy největší odměnou, když mi někdo z posluchačů řekl, že se mi to mým výkonem podařilo.

3. Jde to ruku v ruce. Když poslouchám interpreta, je pro mne důležité, s jakým porozuměním a vlastním přístupem sděluje obsah textu určitého autora.

4. To by byla spíš otázka pro samotné básníky. Domnívám se, že tato nedůvěra může pramenit z pocitu, že nikdo další nedokáže plně pochopit autorovo dílo, to vše, co do něj ze svého nitra a záměru vložil. Nebo třeba také z toho, že může mnohým autorům připadat umělecký přednes jaksi umělý, projev interpretů

málo autentický. Určitě není snadné, aby se autor s interpretem potkali ve vhodné symbióze. Je to hledání, risk, který může a také nemusí zafungovat. Ostatně, tak to prostě v tvorbě bývá.

5. To je pravda a neumím na to odpovědět. Možná proto, že je interpreti málo znají či objevují? Nebo proto, že se současným autorům obtížně prezentuje své dílo? Nebo proto, že básníci nestojí o interpretaci svých děl recitátory? Ale to už bychom se zase vrátili na začátek našeho rozhovoru.

Otázky pro recitátory byly následující:

1. Čteš současnou českou poezii? Kdo konkrétně k tobě promlouvá?

2. Na recitačních přehlídkách se současná poezie objevuje minimálně. Z čeho si myslíš, že to plyne?

3. Ty osobně coby interpret/ka dáváš přednost současným nebo klasickým autorům.

4. Přejde ti současná česká poezie obtížně uchopitelná?

5. Je pro tebe sdělnější autorské čtení nebo interpretace - přednes?

Anna Opartyová

1. Autoři z Ostravska. Mám pocit, že se mě to hodně týká. Na současnou poezii se mi líbí, že ji můžu i zažít prostřednictvím literárních čtení. A nejvíc ke mně promlouvají ti autoři, které jsem mohla poznat osobně, mám náhled do jejich

tvorby, do toho jací jsou. Pak také, když čtu jejich texty, slyším jejich hlas - je to živé, tak se můžu poezie dotknout.

2. Myslím, že to je kvůli špatnému rozvržení výuky literatury na školách. Většinou tam vůbec není čas na současnou literaturu. Tak bývá zanedbaná, i když myslím, že je to přitom potenciálně pro mladé lidi největší lákadlo, jak se k literatuře dostat. Skrze literaturu současnou. A co se týká recitátorů, tak těžko říct. Možná to jde také za učiteli, že sahají po tom, co je jim známé.

3. Takhle se na to nedívám. Vybírám si text podle tématu, jak ke mně v tu určitou dobu promlouvá, co zrovna prožívám a chci sdělit. A nezáleží mi na tom, jestli je autor starý nebo mladý. Jednou jsem recitovala text od Marka Blažíčka. Ten nepíše poezii, ale prózu - znám ho osobně, právě z autorských čtení, a bylo pro mě hodně těžké se oprostit od jeho přednesu, dát do textu sebe samu.

4. Jak která. Třeba když se podívám na texty Honzy Těsnohlídka, tak ten si hodně hraje s formou - vlastně to dělá dost autorů. Graficky člení své básně. Pro interpreta je úkol zachovat tenhle záměr de facto nemožný. Ale zase když si vezmu Vaška Chaleplise (Vasilios Chaleplis, jeho odpovědi jsou zaznamenány ve 4. čísle Zpravodaje WP - pozn. red.), tak u něj je pro mě při autorských čteních těžké porozumět významu. Nestačí to jen slyšet, potřebuji si to přečíst, potřebuji víc času,

nějak to zpracovat.

5. Určitě autorské čtení. Protože mi to autor předá tak, jak to on sám zamýšlí.

Eliška Nedvěďová

1. Ano, čtu. Abych uvedla nějaká jména, tak například Petr Borkovec, Karel Šiktanc, Radek Malý, Kateřina Bolechová.

2. To je velmi těžká otázka na zodpovězení v pár větách. Nerada bych to nějak generalizovala nebo zobecňovala. Taký si nemyslím, že mám dostatečně načteno, abych mohla přesně popsat, co je problémem. Pro mě osobně je náročné si v nich hledat témata, která jsou mi blízká a ke kterým se mohu vztáhnout. Poezie (minimálně ta, kterou čtu) je psána lidmi mnohem staršími, takže je logické, že řeší ve své tvorbě jiné problémy, než které řeším já. Také myslím, že to může být zapříčiněno formou, kterou autoři užívají. Současná poezie umí být velmi abstraktní a asociativní a často se jedná o niterné výpovědi autora, které mohou být v přednesu špatně uchopitelné.

3. Rozhodně současným.

4. Jak jsem již výše popisovala, může být.

5. Záleží jaké je moje očekávání. Pokud chci surový a čistý vjem, mít vhléd do autorova přemýšlení a uvažování nad textem, pochopit prvotní impulzy a myšlenky - zvolím autorské čtení. Pokud ale chci uvažovat

nad možnými výklady a interpretací textu, volím přednes.

Dan Klouda

1. Já se otevřeně přiznám, že na autorském čtení jsem nikdy nebyl. Přijde mi, že pokud text recituje sám autor, je tato interpretace opřená o jeho autoritu a svádí to k nudnému konstatování, že je «ta správná», nedotknutelná. Naopak přednes druhou osobou může podnítit mezi posluchači diskusi o tom, že «text pochopili jinak», «autor tohle přece myslel ironicky» atd. Pro mě je to jako pro posluchače i interpreta mnohem hravější a zábavnější, a o tom to je.

3. K recitaci se většinou snažím vybírat takové autory a autorky, se kterými jsem se na přehlídkách ještě nesetkal. Není to určitě podmínka, ale beru to jako výzvu. Hledat ty pro recitaci dosud neobjevené. Připadám si při tom jako nějaký průzkumník v džungli. A důležité.

Agáta Mašková

1. Za poslední dobu mě moc baví tvorba od Adolescentu - nejvíc asi Jan Horský, Kino Peklo a Richard L. Kramár. A samozřejmě Klárka Adamská. S tou neskutečně souzním a její básně jsou pro mě srdcová záležitost.

2. Myslím, že na přehlídkách se hodně točí několik autorů (nebo i konkrétních textů), co se dobře recitují, jsou vděční a kvalitní. Jsme zvyklí

si z nich vybírat a vždy je co najít. Třeba i v zuškách takhle putují. Takže pak někoho třeba ani nenapadne hledat někde jinde. Navíc se právě současné texty k interpretům nedostávají snadno, pokud je sami nevyhledávají.

3. Myslím, že současní i klasičtí autoři mají své kouzlo. Já jsem si moc užila texty klasičtějších, ale ti současní mi jsou, alespoň v tuto chvíli, o něco bližší. Víc se v nich najdu, řeší podobné problémy, reagují na stejný svět, v jakém teď žiju. A zároveň můžou být větší výzvou.

4. Asi záleží autor od autora, ale obecně bych neřekla, že by byla těžko uchopitelná. Naopak mi přijde, že může být čtenáři nebo interpretovi daleko bližší a jasnější než klasická poezie.

5. Každé je specifické. Mají k sobě hrozně blízko a přesto jsou to úplně odlišné způsoby. Asi si víc užiju přednes, ale i na autorská čtení chodím ráda. Hodně záleží na konkrétním autorovi. Někdy mám větší zážitek, když si autor texty sám čte, pokud jde po smyslu a sdělí mi tak svůj pocit a myšlenky i jinak než jen textem. Ale občas si spíš básně radši přečtu.

Ester Gracarová

1. Mám ráda Radka Malého, Shaun Tana... ale to jsou autoři, se kterými jsem se v poslední době potkala. Asi se vykroutím z otázky tím, že napíšu, že každý text a autor ke mě nějak promlouvá, když jsem otevřená k tomu

si poslechnout, co mi chce textem sdělit.

2. Řekla bych, že s poezií se člověk nejvíc (pokud se o to sám opravdu nezajímá) setká ve škole, kde se prostě seznámí jen se starými a významnými autory. Na ty současné není prostor. Hlavně z těch starých vykryštovali už ti «dobří». Jak si má ale člověk vybrat teď? Nestíhám číst to, co chci.

3. Klasickým. Ale myslím, že v poezii jsem v tomhle hledání teprve na začátku. Když už se potkám s nějakým současným, zajímavým autorem, hodím si ho do seznamu, a když přijde správný moment, tak po něm třeba sáhnu.

4. Paradoxně mi přijde jednodušší vkládat současná témata a problémy spíš do těch starých textů, kde jim to přidává právě tu «přidanou hodnotu» a názor. Je to pak zajímavé v kontrastu s tou dobou, ve které byl ten starší text napsán.

5. Spíš přednes. Protože to sdělení je už v samotné podstatě toho výstupu. Autor toto svoje sdělení sice napíše do textu, ale když ho potom čte před diváky, neměla jsem zatím nikdy zkušenost s tím, že by mi ten autor při autorském čtení k tomu přidal něco nového, obohacujícího. Což je pro mě u recitačního výstupu tím kouzlem a hlavním cílem.

Sára Pospíšilová

1. Asi nemám konkrétní jméno či jména, spíš se vždy jedná o konkrétní básně, které

se mnou v něčem rezonují, které mě nadchnou třeba skrze metrum a své sdělení a na základě toho ke mně pak promlouvají. V poslední době jsem třeba četla básně od Jana Jindřicha Karáska, Kláry Goldstein nebo Vojtěcha Beránka. A taky se vždycky snažím číst debutové sbírky laureátů soutěže Františka Halase, tím si udržuju povědomí o současné mladé poezii.

2. Pamatuji se, že když jsem s přednesem někdy před dvanácti lety začínala, byl přede mě na ZUŠce položen velký stoh nakopírovaných textů. Podle toho, že na nich byly napsány různé věkové kategorie nebo jména, šlo pochopit, že to byly texty, které už recitoval někdo přede mnou, které jsou nějak recitačně „osvědčené“, které jsou nějak kanonické. Bojím se, že to tak nějak stále přetrvává a všechno se točí v začarovaných kruzích. Alespoň u těch nižších věkových kategorií. Na gymplu jsme se k současné poezii taky dostali jen velmi okrajově, a to ve čtvrtáku. Sdělili nám pár výraznějších jmen a to bylo vše, k ukázkám jejich tvorby jsme se nedostali. Primárně si myslím, že je problém v tom, že současná poezie není tak v povědomí, příliš se o ní nemluví. Pokud se člověk výrazněji o prostředí poezie nezajímá, současná poezie se mu dostane do povědomí obtížněji.

3. Osobně spíš inklinuju k autorům klasickým, anžto se ráda čacký utápím v archaismech, mám ráda starší českou poezii, přijde mi,

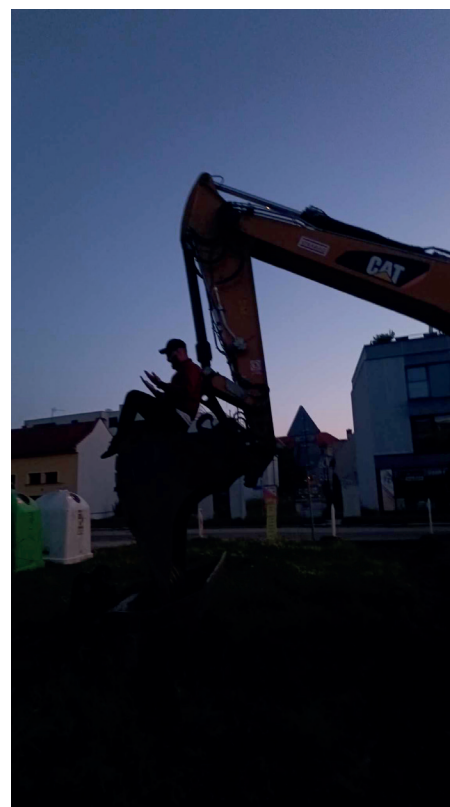
že s ní víc souzním. Člověku se pak zákonitě děje, že text, který hodlá recitovat, už někdy slyšel zpracovaný. Ale nevadí mi vybrat si poměrně kanonický text, který jsem už na recitacích slyšela. Právě o to víc mě to nutí se nad textem a jeho interpretací zamyslet, hledat v něm jiné, nové roviny, hrát si s ním, zkoušet.

4. A musí být vždycky poezie sama o sobě vůbec uchopitelná?

5. Obojí je pro mě, jakožto posluchače, sdělné, neboť i autor sám při svém autorském čtení své básně v zásadě nějak interpretuje. Ač to třeba můžou být dvě odlišné kategorie, obojí má pro mě stejnou sdělnou váhu – skrze autorské čtení víc poznám autorův pohled, citění a vyznění dané básně tak, jak ji zamýšlel a psal, interpretace někoho jiného mi ty hranice může posouvat dál a odkrývat tak jiné věci.

Vzhledem k tomu, že píšu a několik autorských čtení mám za sebou, mě však, jakožto autora, víc baví spíš interpretace od jiných lidí, protože skrze ni dokážu ve své vlastní tvorbě nacházet jiná východiska, baví mě, že dané obrazy v básni někdo vidí jinak a hledá v nich něco svého, co pak skrze interpretaci dává do světa. V tomto kontextu je pro mě sdělnější interpretace.

Vít Malota

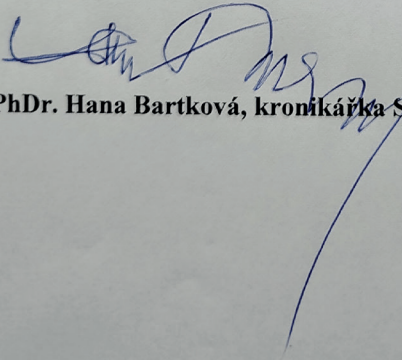
Děkujeme za dopisy čtenářů:

Ad - Wolker! Wolker Wolker

Ve Zpravodaji č. 2 Wolkerova Prostějova z 12. 6. 2024 na str. 7 mě zaujal článek Milana Hábla Wolker! Wolker! Wolker!

Článek zajímavým způsobem shrnuje Wolkerův život a dílo. Mám k němu dvě malé opravy a doplnění. Autor uvádí, že Zdena Wolkerová rozená Skládalová byla dcerou firemního společníka Jiřího Skládala. Otec Jiřího Ferdinand Wolker byl úředníkem v záložně a společníkem Jiřího Skládala byl po sňatku se Zdenou v roce 1899 a to jen krátce, pouhý rok. Potom pracoval v prostějovské pobočce Vídeňské bankovní jednoty.

V závěru článku autor uvádí, že na hrobě Jiřího Wolker je vytesán epitaf a ten je zde také citován. Na hrobě je vytesána jen polovina epitafu, na bronzové desce je nápis: Zde leží Jiří Wolker, básník, jenž miloval svět a pro spravedlnost jeho šel se bít... Pod ním je reliéf - kytička karafiátů a životní data 1900 1924. Proč je tomu tak? Toto označení na desce nahrazuje pomníkový náhrobní nápis, jak je tomu u rodičů a bratra Karla. Původně totiž v dolní části hrobu byla kamenná deska s nápisem Jiří Wolker básník 1900–1924. Tehdejší Městský národní výbor vyhověl přání občanů, kteří postrádali epitaf, proto zde byla provedena jiná úprava a v červnu 1972 zde byla umístěna bronzová deska. Model nápisu podle básníkova rukopisu provedl akademický sochař Jan Tříška. Nápis ulil Zúkov Praha.

PhDr. Hana Bartková, kronikářka Statutárního města Prostějova

Víc Vítů víc ví (ultimate and definitive edition)

Včera náš společný tým redaktorů a porotců absolvoval výpravu za hledáním nového, funkčního jukeboxu. Po cestě na ně čekala řada nástrah a členové výpravy se museli vyrovnávat s voláním nejednoho vnějšího, či vnitřního temna. Alkohol, lehké děvy, hazard ani těžká stavební technika nás nesvedla na scestí. Výsledkem namáhavé pouti sice nebylo objevení funkčního jukeboxu pro následující generace recitátorů, ale díky ní již konečně víme, kde je nonstop s funkční vzduchotechnikou a že:

V šest ráno jsou řidiči autobusů mimořádně trpěliví. Redaktoři platící jízdenku: "Dvacet korun... Dvacet jedna... Dvacet dva... Dvacet tři... Ty vole, nemáš korunu?... Počkej... jednu jsem tu měl... Ty vole... Podrž mi pivo... Ted' nevím... Máte někdo korunu?... Tady!" Nebyli vykázáni a s asistencí ostatních cestujících dojeli zpět do centra města. Děkuje obětavým spoluobčanům pomáhajícím redaktorům na pokraji sil.

Vojta Bárta se zaregistroval snad do všech kasin v Prostějově. Ted' má strach, že nedostane hypotéku. Načež pronесl: "Já jsem sázel. Já vím, že bojuju hodně proti tomu kapitalismu. Ale vyhrál jsem. A nebylo to špatné."

Ve švitořivém hovoru se servírkami padá zásadní otázka:

- "Klucii! Co tady děláte?"
 - "Časopis."
- (nevěřící pohled)
- "No jasný, a ted' vážně..."

(provinilý pohled dvou redaktorů a porotce přistižených při lži)

- "Popravdě, jenom my dva děláme časopis, on je porotce."

(servírku se nepodařilo přesvědčit)

- "Vy jste od cirkusu?"
- "Vlastně ne, jenom tady Vojta je principál divadla."

(ještě více nevěřící pohled)
Dále už nepřesvědčujeme, jen se usmíváme a její sladký parfém zaplňuje naše nozdry a myslí.

Maturitu z četby uděláte, i když inkriminovanou knihu nečtete, stačí výcuc, na čtyřku, říkala servírka s neodolatelným výstřihem.

Včera jsme seděli ve čtyřech z pěti prostějovských nonstopch až do zavíračky. Jediný pravdivý nonstop je i nadále Vašut.

Jeden z redaktorů vyjádřil názor, že festival by se měl přejmenovat na "Permanentní kocovina." Holt, těžká rána umělcova. A redaktorova.

Víťa Adamec to tu srovná!.
(foto na parním válci)

Benzín dochází pravidelně na dálnici.

Víťa Adamec není zhulenej, on je jenom unavenej.

Slyšíme ranní povzdech: "Vstávej, Lazare, vstávej. Ajajaj. Ted' práce přede mnou a psát musím a já chodím do kasína, doprdele..."

Svátek slaví Vít. Spiknutí Víto-kracie dokonáno.

Dneska tančí svatý Vít!!!

"Ty vole, ty peníze mizí," pronесl sklíčeně Kvido po nahlédnutí do svého internetového bankovníctví a pak vesele zamířil do bufetu v DUZE.

Kuny jsou takový na pomazlení. Já jsem si teda nikdy kunu nepomazlil a jsou huňatý, ale v noci řvou, jak nám vysvětlil pan sekuriťák. Poděkovali jsme, že nám to vysvětlil a šli do piče.

"To jsou moudra!" zakončil rozbor jeden z porotců recitátorů.

Malota má zpátky svůj fan-klub.

Temno

Páteční výprava za prostějovským podhrobím byla kolektivní a o to víc temně radostná. V 15:00 čekám dle plánu na lavičce u sochy Jiřího Wolkera, nikde nikdo. 15:03 - nic. Začínám být nervózní. V 15:05 přichází Jakub a Anežka a cítím úlevu. Postupně Sam, Dari, Jindra, Petra a Vojta. Bylo nás osm. Osm statečných. Zbytečně necivíme a nic netuší, co nás čeká, vyrážíme hrdinně na jih Netušilovou ulicí. U kostela sv. Petra a Pavla nám dává Jindra přednášku, že ho minule do kostela nepustili a kostelník mu to vysvětlil tím, že je kostel napuštěn plynem proti červotočům. Zasníme se nad zeleným dýmem, který by se z kostela vyvalil, kdybychom se do něj vloupali. Šlapeme dál ulicí Lidickou na jih. Po levé straně nás překvapí botanická zahrada. Ač táhnut temnem, podvoluji se květinomilné většině a jdeme do ní. Krása kytiček a jejich názvů nás olízne. Dlužicha, rožec, pupalka, čechrava, pěnišník, lunoplod. Vajgélii navrhuje Jakub utrhnout a položit na Wolkrův hrob. Temno nalézáme v záhonku masožravek. Jdeme dál a míváme pohřební službu, to je dobré znamení. *"Tecnologia per un mundo piu dolce!"* exhaltovaně recituje Vojta název míjeného obchodu Carpigiani. Na levé straně okresní výbor KSČM Prostějovsko, po pravé straně hororový dětský domov - *"Pozor, pohyb dětí v celém objektu!"* U garáží temno blíží se plíží, blíží - a již je v zápětí, šestileté děti si tu ze zoufalství hrají na šterku na samuraje. Napravo rýžová pole s Čínani se slamě-

nými klobouky - jsme ve snu. Domíváme pásma fóliovníků a už se před námi zjevují hřbitovní zdi a přecházíme hranici mezi světem mrtvých a nemrtvých.

Za zdi nás kopne do očí svíčkomat. Dari vhazuje dvacku, dvacka vypadává. Zkouší to znovu. Zkouší to Jakub i Sam, nic! Vojta na svíčkomat křičí a buší, svíčkomat neodpovídá. Sam volá na číslo na svíčkomatovou firmu, volané číslo neexistuje! Sofistikovaný hřbitovní podvod na nevinné pozůstalé. Putujeme hřbitovem a kocháme se rozmanitostí náhrobků. Jakub si oprávněně stěžuje na hnusotu současných hrobů z červeného kamene, kýčovitých tvarů a počítačové grafiky - chybí již jen Comic Sans. Socialistická smuteční síň, avšak působivá. Vedle mapa - Wolkerův hrob v sekci C7B102. Jdem dál. Hroby, hroby, hroby. *"Zde odpočívá Amálie Opilá."* Pomník nevinných. Jsme u Wolkera. Hrob nejen jeho, ale i jeho bratra Karla a jeho rodičů Ferdinandy a Zdeny. Oba přežili o desetiletí své syny, matka zemřela tři roky před prvním ročníkem Wolkera Prostějova. Na jeho počest přednesu básně Básníku, odejdi! a Pohřeb. *"Pláči-li, nepláči pro mrtvé. Není jich. Trpím-li, trpím pro bolest živých."* Zadumáme si, co byl Jiří říkal na dnešní svět a jdeme dál. Ponurou atmosféru dorazí hrob s vyrytou ruletkou. Cestou k východu si ještě obejdeme monumentální půloblouk s hroby nejslavnějších prostějovských rodin - Wichterlovi, hokejový obránce Machač und Ruhestätte der

Familie WOJACZEK und NEMLUVIL. Zakouzlení polem mrtvých vycházíme a do očí i nosů nás praští dávka hnu-su. Naproti ohavné květinářství a svíčkařství, výfukové plyny z výpadovky, LOŽISKA HANA s.r.o. - *"Kde jiní končí, my začínáme."* Záchrana před námi - Hostinec U Posledního halíře, tak jdeme dovnitř, Sam nás opouští, zbývá nás sedm. Dáváme si pivo, kofo-ly a já s Vojtou starorežnou. Píše. Číšník sice působí drsně, ale oproti dosavadním servírkám, které jsem v Temnu objevil, je vlastně nejpříjemnější, protože odpovídá. Na Óčku jede reklama na McDonald, hraje v ní herec Vojtova Chemického divadla a žvýká hambáč, Vojta je v šoku a trhá si vlasy. Mekáč platí chemii? V reklamě na ČSOB hraje prý herec z Východočeského divadla. *"Tak tenhle mladej bude určitě z DAMU.."* glosuje u další reklamy na AmbiPur Jakub uplatnění studentů herectví v pozdním kapitalismu. Díváme se na ultrabizarní klip na hit Give it up - opravdové divadlo poezie. Box čeká, tedy mizíme a putujeme dále na sever. Na sloupu plakát naturnaj ve střelbě z polní kuše v Prostějově příští týden, asi tu zůstanu. Docházíme na náměstí. Turnaj v boxu - Česko vs. Polsko. Jsme v šoku! Boxují zde děti, moderátor hecuje publikum, trenéři hecují děti: *"Pracuje levá, nečekej na něj, to je ono!"* Je nám šoufl. Gladiátorské zápasy dětí, chybí jen palec dolů. Pokud bylo něco temno, tak tohle.

Vítězslav Adamec

Redakce Wolkrova Prostějova 2024

Martin Kuncl, Vítězslav Adamec, Kvido Lotrek, Darina Strnadová, Milan Hábl, Vít Marušák, Vít Malota Foto: Marek Gerhard

Vydává NIPOS ARTAMA

neprošlo jazykovou korekturou